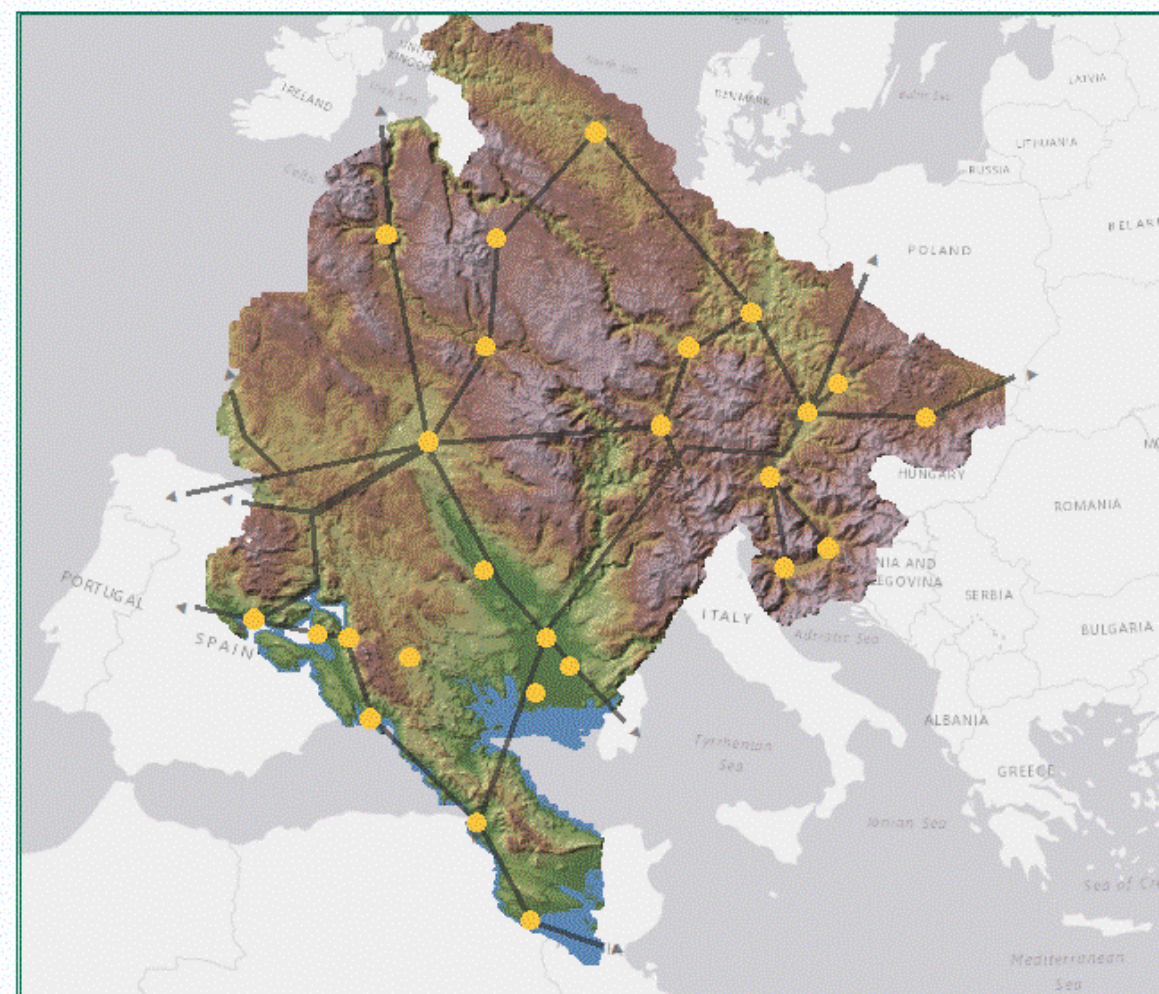

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANJA I URBANIZMA

PROSTORNI PLAN CRNE GORE DO 2040. g. **PREZENTACIJA NACRTA PLANA**

Rukovodilac izrade PPCG:

mr Svetlana Jovanović, dipl.prostorni planer

Podgorica, 19. oktobar 2023.g.

ZNAČAJ PPCG I ZAKONSKI OSNOV IZRADE

- **ZNAČAJ** - strateška platforma i politika korišćenja, organizacije i uređenja prostora Crne Gore, 2030/2040g.
- Određuje **državne ciljeve i definiše pravila i mjere prostornog razvoja** - u skladu sa ekonomskim i socijalnim potrebama društva, uz obaveznu zaštitu prostora sa aspekta očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti i zaštite životne sredine.
- Utvrđuje politiku **racionalnog korišćenja prostora kao potrošivog i „ranjivog“ resursa** i dugoročno planira komplementaran i kontinuiran razvoj svih funkcija i djelatnosti na prostoru države.
- **Planira usklađivanje sektorskih politika** koje u svojoj realizaciji imaju i **prostorne uticaje i posledice**.
- Razvoj Crne Gore se analizira sa aspekta prirodnih i stvorenih resursa, pogodnosti i ograničenja u prostoru, dostignutog stepena razvoja, u cilju donošenja **realnih razvojnih projekcija i dugoročne politike razvoja, do 2030/2040.g.**
- **Konflikti između razvojnih sektorskih potreba moraju da se balansiraju u skladu sa definisanim principima i normama prostornog razvoja** (*domaćom regulativom i standardima u razvijenim zemljama EU*).

Zakonski osnov – važeći Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata;

Programski zadatak i Odluka o izradi planskog dokumenta; Odluka o imenovanju rukovodioca izrade i stručnog tima;

- *Integralni, multidisciplinarni i međusektorski pristup u izradi plana,*
- *Korišćenje baznih studija i raspoloživih podataka, učešće institucija,*
- *Upotreba savremenih softverskih alata,*
- *Transparentnost u procesu izrade plana;*

FAZE IZRADE PLANA

Programskim zadatkom i važećim Zakonom o planiranju i izgradnji objekata, definisane su faze izrade plana:

✓ **Faza I Analiza postojećeg stanja organizacije, uređenja i korišćenja prostora - završena faza**

✓ **Faza II Koncept plana - završena faza**

✓ *Sprovođenje prethodnog učešća javnosti;*

▪ **Faza III Nacrt plana;**

▪ *Sprovođenje Javne rasprave;*

▪ **Faza IV Predlog plana.**

▪ *Donošenje plana – Skupština Crne Gore;*

STRUČNI TIM ZA IZRADU PLANA:

Uži tim:

mr Svetlana Jovanović, dipl.prostorni planer

dr Nikola Milović, ecc

dr Dragica Mijanović, dipl. geog.

Matko Matko Marohnić, ecc

dr Zoran Miljanić, elektrotehničke nauke

dr Biljana Ivanović, dipl. ing.građ.

dr Slobodan Radusinović, dipl. inž. geologije

mr Vladan Dubljević, geof.

Širi tim:

ORGANIZACIJA I UREĐENJE PROSTORA:

mr Svetlana Jovanović, dipl.pr.planer – koncept organizacije, namjena prostora, mreža naselja, urbani i ruralni razvoj

Ksenija Vukmanović dipl.ing.arh - urbani razvoj, zemljišna politika

mr Dragan Marković, dipl.pr.planer - planiranje mora; zemljišna politika

Mirjana Nikolić, dipl.pr.planer - stanovanje

dr Mladen Krekić – dipl.ing.arh.- smjernice za urbanizam i arhitekturu

Jelena Milić:dipl.ist. geogr saradnik - mreža naselja, zaštita prirode, tehnička obrada;

Gordana Raičević, dipl. ing.arh. saradnik

PRIRODNE KARAKTERISTIKE:

dr Goran Barović. dpl.geograf – geomorfološke karakteristike

dr Slobodan Radusinović, dipl.inž.geologije - geološke, tektonske, inženjersko geološke, mineralne sirovine

dr Milan Radulović, - hidrogeološke karakteristike

Jadranka Mihaljević MSc zemljotresnog inženjerstva

Msc Branko Micev, dipl.meteorolog - klimatske karakteristike

Mr Golub Ćulafić, dipl. geograf - hidrološke karakteristike

dr sc Velibor Spalević, biotehničke nauke - zemljište i pedološke karakteristike

dr Danka Caković, biološke nauke - biodiverzitet (faza Koncept)

STANOVNIŠTVO

dr Dragica Mijanović, dipl. geog. - Stanovništvo i demografski razvoj

DRUŠTVENI RAZVOJ

dr Ivan Radević, ecc - društvene djelatnosti

PRIVREDA

dr Nikola Milović, ecc - Privreda - Makroekonomski razvoj

dr. Jovan Đurašković, ecc - privreda

dr Mijat Jocović, ecc - Uslužne djelatnosti

Turizam

mr Siniša Topalović, ecc

Matko Marohnić, ecc

dr Rade Ratković

Josip Mičić, ecc saradnik

Tin Nemčić, ecc.- saradnik

mr Svetlana Jovanović, dipl.pr.planer

Jelena Milić, dipl.geog.

Pomorska privreda

dr Jasmina Ćetković, ecc

mr Svetlana Jovanović, dipl.pr.planer

dr Željko Ivanović, ing.maš.

Industrija i rudarstvo i Istraživanje ugljovodonika

dr Slobodan Radusinović, dipl. inž. geologije - rudarstvo i industrija

mr Vladan Dubljević, geof. - istraživanje ugljovodonika

Poljoprivreda

dr Božidarka Marković, poljop. nauke

dr Zoran Jovović, poljop.nauke

dr Biljana Lazović. poljop. nauke

Ribarstvo i marikultura

dr Milica Mandić - marikultura

dr Ana Pešić, biološke nauke - ribarstvo

Šumarstvo i drvna inndustrija

Blažo Jokanović, dipl.inž.šumarstva

mr Aleksandar Stijović, dipl.inž.šumarstva (*faza Koncept i Nacrt plana*)

Vodoprivreda

mr Zdenka Ivanović, dipl.ing. hidrograđevine - vodoprivreda i

hidrotehnička infrastruktura

INFRASTRUKTURA

Saobraćaj

dr Biljana Ivanović

Pomorski saobraćaj, logistika i intermodalni transport

dr Željko Ivanović, ing.maš.

Energetika

dr Zoran Miljanić, elektrotehničke nauke

Elektronska komunikaciona infrastruktura

Ratko Vujović, dipl.ing el.

Upravljanje otpadom na kopnu

dr Darko Vuksanović

mr Dragan Radonjić

Upravljanje otpadom na moru

dr Milica Mandić

ZAŠTITA PROSTORA

Zaštita prirodne baštine

Vesna Jovović - Zaštita prirode i životne sredine

dr Milica Mandić – zaštita životne sredine mora

msc Sanja Lješковиć, pejzažni arhitekta - zaštita i plan predjela

Zaštita kulturne baštine

dr Igbala Šabović – Kerović Konzervator Ph.D. arc. - Zaštita kulturne baštine

SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA

Jadranka Mihaljević MSc zemljotresnog inženjerstva - seizmički rizik

Mr Ljuban Tmusić – Odbrana, zaštita i spašavanje

prof.dr Olivera Injac - Odbrana, zaštita i spašavanje (*faza Koncept*)

msc Branko Micev, dipl.meteorolog - meteorološki hazardi

GRAFIČKA OBRADA:

Ninoslav Mitrić dipl. prostorni planer Gdi

Jelena Milić, dipl.ist.geogr.

Vojkan Gajović dipl. prostorni planer Gdi

PREDSTAVNICI OPŠTINA U RADNOM TIMU ZA IZRADU PPCG DO 2040.g.:

Mijodrag Novović, dipl.pr.planer	Opština Andrijevica
Nikoleta Pavićević, spec.sci.arh Darinka Martinović Milošević, dipl. Ing.arh.	Opština Bar
Marko Lalević, dipl.ecc. Milica Osmajlić dipl.ing.arh	Opština Berane
Budimka Bošković, dipl.ing.arh.	Opština Bijelo Polje
Marija Mrvaljević, dipl.ing.arh,	Prijestonica Cetinje
Vasilije Otašević, dipl.ing.arh	Opština Danilovgrad
Refik Pirović, dipl.psiholog	Opština Gusinje
Vladislav Velaš,dipl.ing.arh Marina Sekulić, dipl.ing.arh	Opština Herceg Novi
Tatjana Bulatović, dipl.ing.građ.	Opština Kolašin
Danijela Jablan, dipl.pr.planer	Opština Kotor
Jović Marković, dipl.ing.el.	Opština Mojkovac
Ana Vukotić, dipl.ing. pejz.arh.	Opština Nikšić
Haris Adrović, dipl.ing.arh.	Opština Petnjica
Slavica Vukanić dipl.pr.planer, Ljiljana Đondović dipl.pr.planer	Opština Pljevlja
Bojan Bujisić, dipl.ing.građ.	Opština Plužine
Miljan Barović, dip;.pr. planer	Opština Podgorica
Arbin Kalač, dipl.ing.arh	Opština Rožaje
Vlado Bečanović, dipl.ecc	Opština Šavnik
Milica Manojlović, dipl.ing.arh	Opština Tivat
Toma Gjeloshaj, dipl.ing.arh	Opština Tuzi
Aleksandar Dabović, dipl.ing.arh.	Opština Ulcinj
Vesko Dedeić, dipl.ing.arh.	Opština Žabljak
mr Demir Redžić, dipl.arh.	Opština Plav
Jelena Lazić, m.arh.	Opština Budva
Marija Šćepanović, spec.sci.arh	Opština Zeta
Andrea Grgurović - Pavićević	Opština Danilovgrad

SAVJET ZA STRUČNU OCJENU PROSTORNOG PPCG DO 2040.g.

prof. dr Svetislav Popović, dipl. ing. arh. - predsjednik komisije, urbanizam,

prof. dr sc. Nenad Lipovac, - prostorno planiranje, urbanizam, zakonodavstvo

prof. dr Svetlana Perović, arhitektura

prof. dr Miodrag Vujošević, dipl. ecc., - ekonomija, prostorno planiranje

Stevo Davidović, privreda

prof. dr Vladan Radulović, dipl. ing. elektrotehnike, - elektroenergetika i OIE

prof. dr Budimir Lutovac, dipl. ing. Elektrotehnike, elektro-komunikaciona infrastruktura

vanr. prof. dr Nevena Vasiljević, dipl.ing.šum.za pejz.arh., - pejzažna arhitektura

doc. dr Miloje Šundić, dipl. biolog, - biologija, životna sredina

dr Dragiša Dabić, dipl. ing. arh. - turizam

dr Natalija Čađenović, dipl. biolog - biologija, životna sredina

dr Dragan Borota, dipl. ing. Šumarstva - šumarstvo

mr Mladen Zagarčanin, dpl. Arheolog - kulturna baština

Ljudevit Boričić, dipl.ing.građ. - saobraćaj

Svjetlana Lalić, dipl. ing. Građevinarstva - hidrotehnika

Vesna D. Vujačić, dipl. ing. Geologije - geologija, min. sirovine, seizmika

Branka Gogić, dipl. prostorni planer - prostorno planiranje

PREDSTAVNICI OPŠTINA U SAVJETU ZA STRUČNU OCJENU PPCG DO 2040.g.

Suzana Crnovršanin, predstavnica opštine Bar

Mihailo Kapisoda, predstavnik Opštine Budva

Miloš Raičević, predstavnik Opštine Berane

Aleksandra Bošković, predstavnica Opštine Bijelo Polje

Snežana Kujović, predstavnica Prijestonice Cetinje

Vasilije Otašević, predstavnik Opštine Danilovgrad

Ranko Kovačević, predstavnik Opštine Herceg Novi

Ljiljana Rakočević, predstavnica Opštine Kolašin

Duška Petrović, predstavnica Opštine Kotor

Havaja Prelvukaj, predstavnica Opštine Gusinje

Gorica Zonjić, predstavnica Opštine Andrijevica

Sonja Vuković, predstavnica Opštine Mojkovac i Opštine Petnjica

Mladen Vujović, predstavnik opštine Nikšić

Harun Redžić, predstavnik Opštine Plav

Mira Čolović, predstavnica Opštine Pljevlja

Snežana Vujović, predstavnica Opštine Plužine

Tamara Vučević, predstavnica Glavnog grada Podgorice

Nezerija Kurtagić, predstavnica Opštine Rožaje

Jagoš Tomić, predstavnik Opštine Šavnik

Jasmina Konjević, predstavnica Opštine Tivat i Opštine Ulcinj

Mehmet Tafica, predstavnik Opštine Tuzi

Sava Zeković, predstavnik Opštine Žabljak

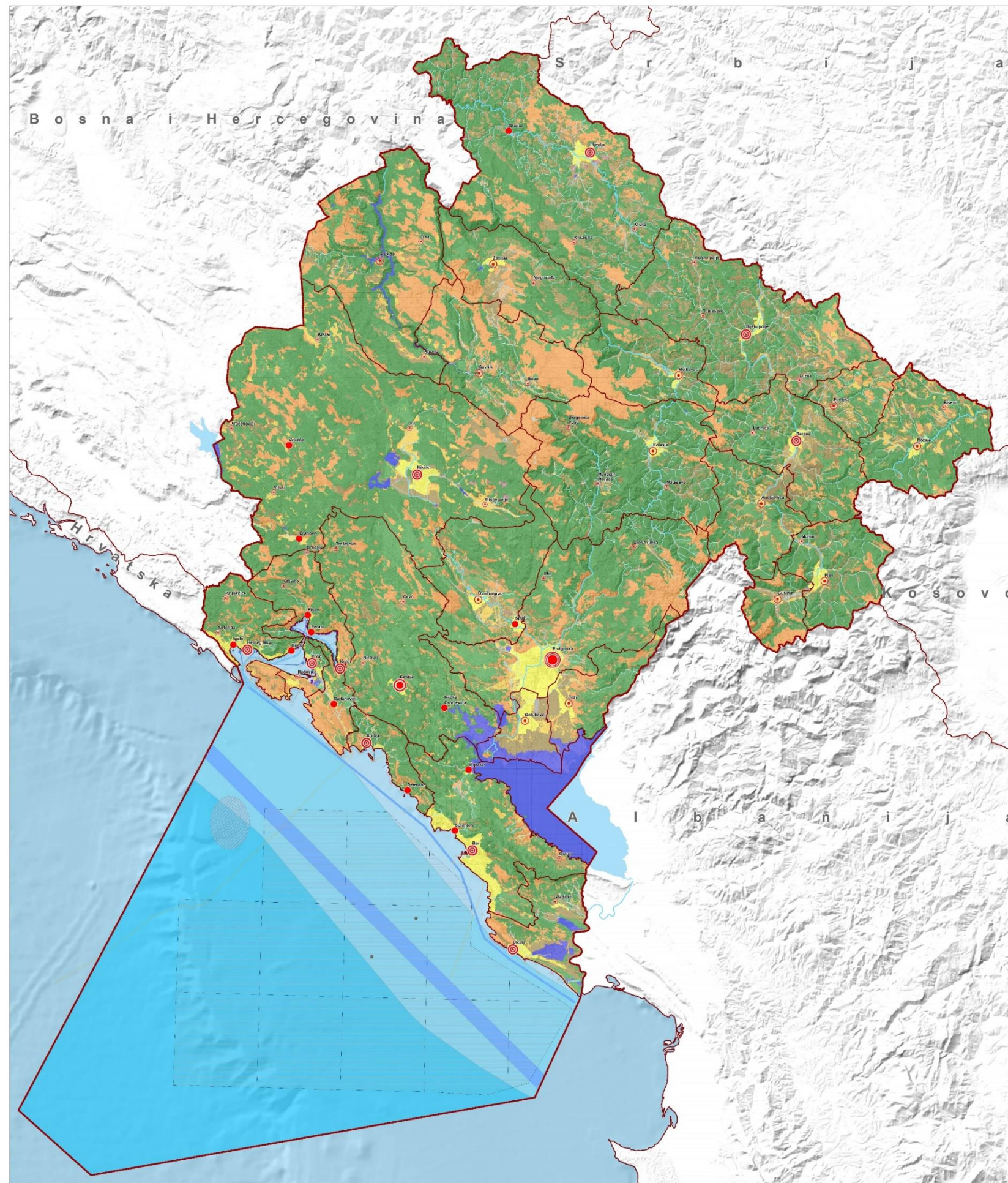
Milanka Baljević, opština Zeta

SEKTORSKE STUDIJE ZA POTREBE IZRADE PROSTORNOG PLANA CRNE GORE DO 2040.G.

doc. dr Gojko R. Nikolić, prof. dr Mićko Radulović, prof. dr Branislav Glavatović prof. dr Goran Sekulić dr Marko Pajović / dr Slobodan Radusinović dr Budimir Fuštić dr Zlatko Bulić mr Golub Lj. Čulafić; Revident: Akademik Vukić Pulević	
doc. dr Dragica Mijanović Glavni ekspert, prof. dr Nikola Milović, prof. dr Mijat Jocović, mr Mileva Brajušković-Popović, Revident: prof. dr Žarko Božović - saradnici	Demografski razvoj,
doc.dr Zdenka Dragašević, Revident: Prof. dr Svetlana Rakočević	Društvene djelatnosti
dr Svetislav G.Popović, d.i.a., dr Milica Dobričić, dipl.pr.planer, dr Miroslava Vujadinović, d.i.a, Marko Martinović, d.i.a., Miroslav Vukčević, d.i.a., Revident: mr Dragoljub Marković, dipl.pr.planer;	Urbanizacija, razvoj naselja i funkcija urbanih centara
Đorđije Kalezić dipl. inž. arh., Saša Karajović dipl. prost.planer, Jelena Milić dipl. geogr., Revident: mr. sci. Jadranka Popović dipl.inž.arhitekture;	Organizacija i uređenje prostora,
Prof. dr Nikola Milović, Revident: Prof. dr Milivoje Radović;	Privreda
dr Martin Čalasan, dipl. el. ing. , Bojan Đordan, dipl. el. ing., prof. dr Saša Mujović dipl. el. ing., Revident: prof. dr Milutin Ostojić, dipl. el. ing.	Energetika
Goran Nikolić, dipl.ecc, Maja Jokanović, dipl.ecc, mr Renata Milutinović; Revident: Prof.dr Nikola Milović;	Industrija
doc. dr Gojko R. Nikolić, prof. dr Zoran Sušić, prof. dr Goran Barović, doc. dr Radovan Đurović, mr Vladan Dubljević, dipl. ing. geol., Nebojša Koprivica, dipl. ing. geol., Dina Skarep, dipl. ing. geol. Radosav Čović, dipl. pravnik, Revident: dr Slobodan Radusinović, dipl. ing. geol.;	Rudarstvo i istraživanje ugljovodonika
prof. dr Rade Ratković, Prof. dr Ivo Armenko, Dragana Zečević Spec Sci, Milica Vulević, Spec Sci, Revident: prof. dr Ivo Županović;	Turizam
prof. dr Špiro Ivošević, doc. dr Senka Šekularac Ivošević prof.dr Jelena Nikčević, mr Maja Škurić, Ivan Mrakovic, Revident: prof. dr Deda Đelović;	Pomorska privreda

dr Milić Čurović, dr Mirko Knežević, dr Dragana Milošević, dr Ana Topalović, mr Balša Bajagić, Revident: dr Nedeljko Latinović, dr Milica Mandić, mr Slobodan Stijepović; Revident: dr. Nedeljko Latinović, dr Milica Mandić, mr Slobodan Stijepović	
prof. dr Mijat Jocović, Revident: dr Jovan Đurašković;	Usluge- trgovina, bankarstvo, tržište kapitala
Simeun Matović, dipl.inž.građ., prof. dr Ljubiša Kuzović, dipl.inž.saob., prof. Dr Draženko Glavić, dipl.inž.saob., dr.Rešad Nuhodžić, dipl.inž.saob., Nebojša Krstajić, dipl.prav., Maja Mijušković, dipl.prav., Dalibor Milošević, dipl.inž.saob., prof. Dr Slaven Tica, dipl.inž.saob., Miloš Vodogaz, dipl.inž.saob.,	Saobraćaj i komunikacije
prof.dr Goran Sekulić, prof. dr Branislav Đorđević, doc. dr Ivana Čipranić, doc. dr Senka Šekularac, doc. dr Milan Radulović, prof. dr Aleksandar Joksimović,dipl. ing. Rajko Radulović, Revident: Dipl.ing.Momčilo Blagojević;	Vodoprivreda i hidrotehnički sistemi
prof. dr Petar Živković, prof. dr Darko Vuksanovi, mr Dragan Radonjić, Revident:Danilo Medenica;	Upravljanje otpadom
Snežana Laban, dipl.inž.pejz.arh., dr Dragan Roganović, dipl.biolog, Vesna Jovović, dipl.inž.pejz.arh, Revident: mr Sanja Mitrović Lješković,dipl. inž.pejz.arh	Prirodne i pejzažne vrijednosti prostora i zaštita prirode,
doc.dr.sci Boris Ilijanić, dipl.ing.arh.viši konzervator, prof.dr.sci Aleksandar Čilikov ist.umj. prof.dr.sci Amir Pašić dipl.ing.arh., Marko Ilijanić, spec.sci.arh., Goran Skrobanović, dipl.konzervator, Vesna Vidić, dipl.ing.pej.arh, Miroslava Vujadinović dipl.ing.a, Marko Ilijanić, spec.sci.arh., Revident: dr.sci. Igbala Šabović-Kerović, dipl.ing.arh, dipl.ing.arh.;	Kulturna baština
dr Srđan Janković, dr Mićko Radulović, dr Branislav Glavatović, mr Branko Micev, Revident: mr Luka Mitrović	Elementarne nepogode i rizik od tehničkih incidenata
doc.dr Savo Milašinović, prof.dr Radomir Milašinović admiral Dragan Samardžić, Revident: dr Ivan Mašulović.	Obrana, zaštita i spašavanje

NAMJENA PROSTORA KOPNA

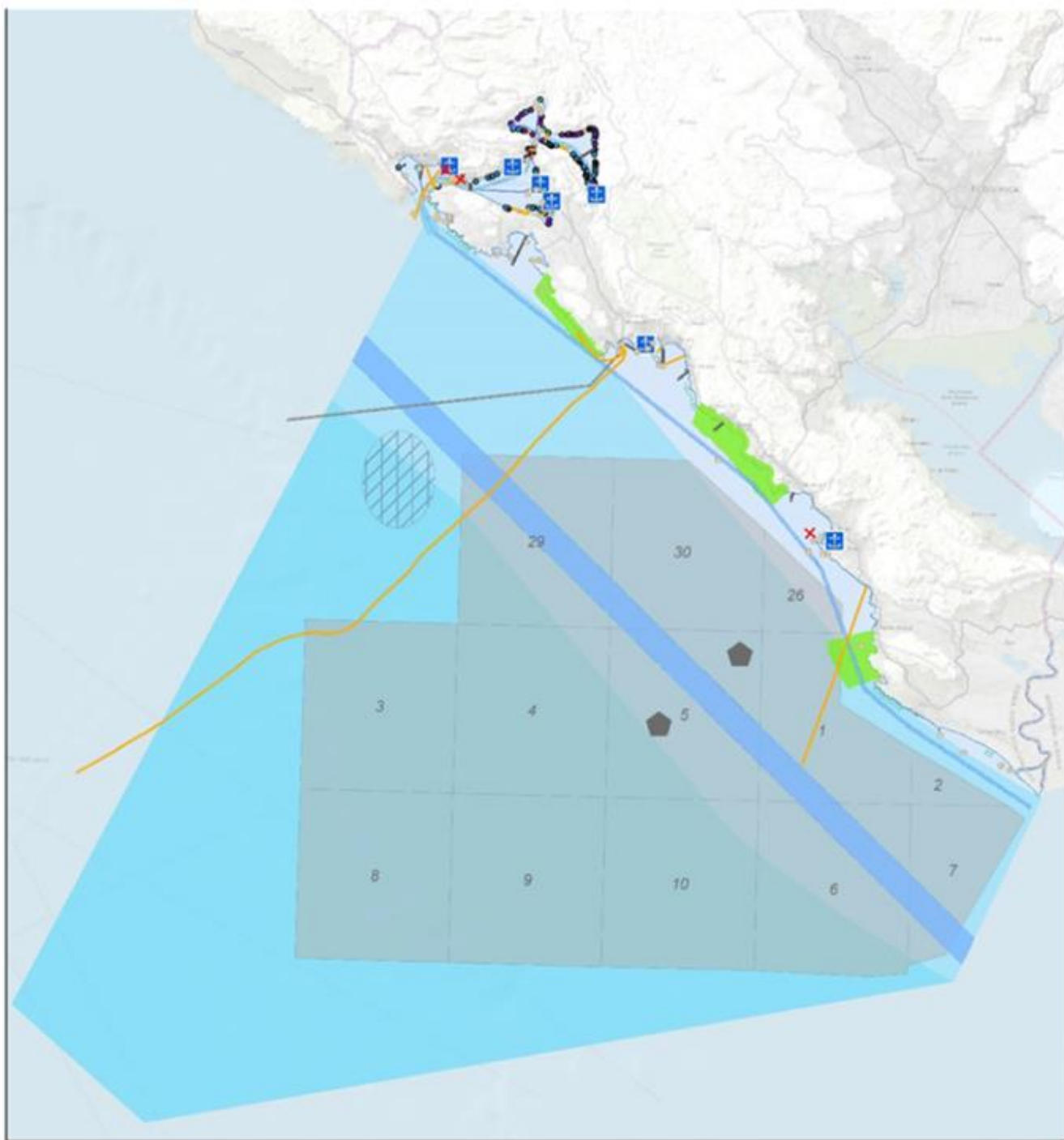

Kategorije namjene površina :

- 1) Građevinsko područje;
- 2) Poljoprivredne površine;
- 3) Šumske površine;
- 4) Vodne površine na kopnu;
- 5) Površina mora;
- 6) Površine za posebne namjene;
- 7) Ostale prirodne površine; i
- 8) Površine infrastrukture.

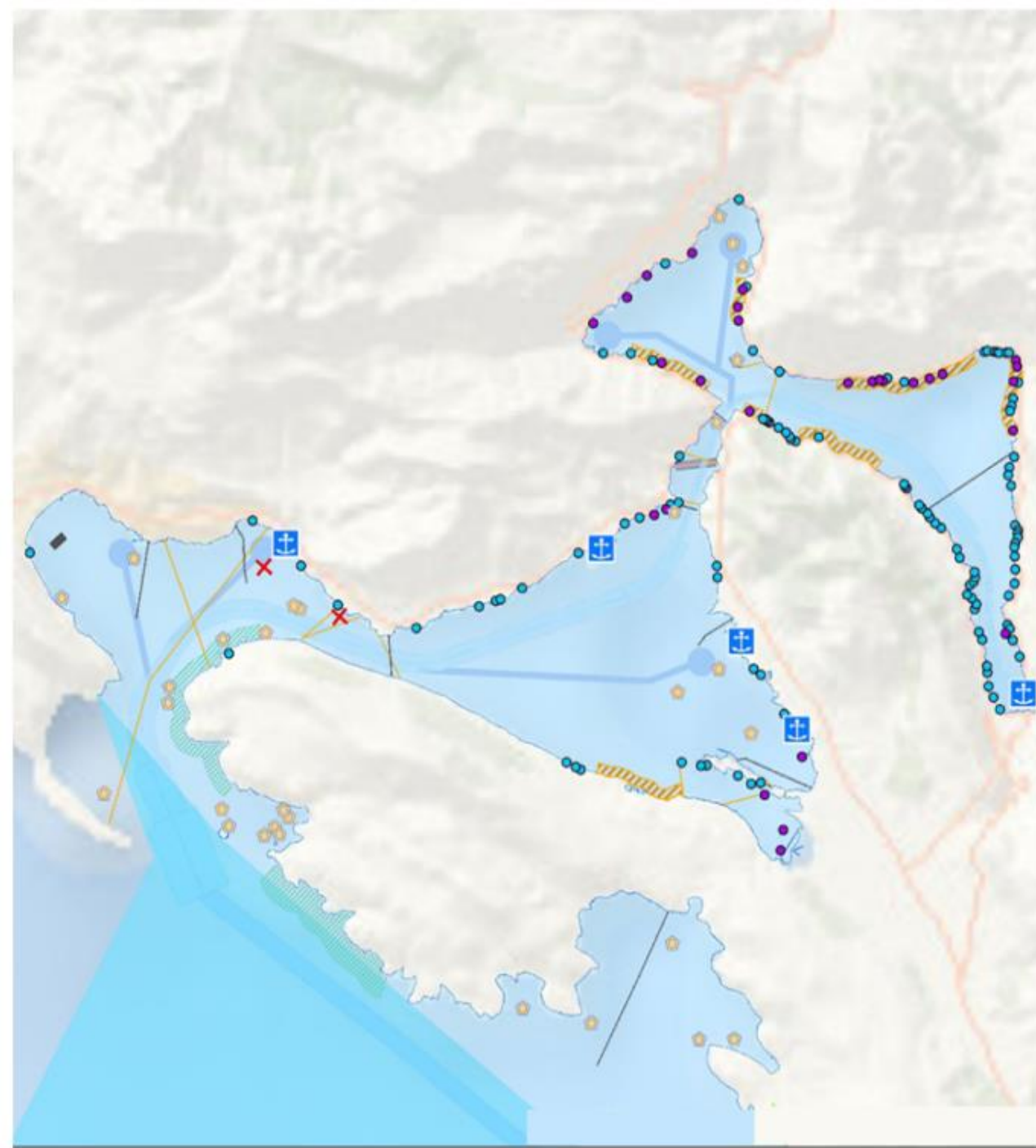
CRNA GORA		
Planirana namjena površina	Površina u ha	%
šumske površine	846466.96	61.0%
Građevinsko područje naselja - gradske površine	37165.22	2.7%
Građevinsko područje naselja - seoske površine	50320.42	3.6%
Ostale prirodne površine	230091.44	16.6%
Poljoprivredne površine	182128.41	13.1%
Površine infrastrukture	377.93	0.0%
Površine za posebne namjene	1676.06	0.1%
Vodne površine na kopnu	39269.84	2.8%
Ukupno	1387496.84	

REGIONI		
Planirana namjena površina	Površina u ha	%
Primorski region	160897.96	
šumske površine	83434.77	52%
Građevinsko područje naselja - gradske površine	12521.11	8%
Građevinsko područje naselja - seoske površine	6496.69	4%
Ostale prirodne površine	28849.67	18%
Poljoprivredne površine	14665.60	9%
Površine infrastrukture	138.74	0%
Površine za posebne namjene	152.15	0%
Vodne površine na kopnu	14639.24	9%
Sjeverni region	730017.72	
šumske površine	449508.94	62%
Građevinsko područje naselja - gradske površine	8627.33	1%
Građevinsko područje naselja - seoske površine	20980.64	3%
Ostale prirodne površine	129479.08	18%
Poljoprivredne površine	118599.01	16%
Površine za posebne namjene	656.53	0%
Vodne površine na kopnu	2166.20	0%
Sredisnji region	496581.17	
šumske površine	313523.80	63%
Građevinsko područje	0.57	0%
Građevinsko područje naselja - gradske površine	16016.23	3%
Građevinsko područje naselja - seoske površine	22843.09	5%
Ostale prirodne površine	71762.69	14%
Poljoprivredne površine	48863.81	10%
Površine infrastrukture	239.19	0%
Površine za posebne namjene	867.39	0%
Vodne površine na kopnu	22464.40	5%
Ukupno	1387496.84	

LEGENDA

- Linija obale
 - Unutrašnje more
 - Teritorijalno more
 - Epikontinentalni pojas
- Pomorski saobraćaj**
- ✗ Granicni pomorski prelaz
 - ⚓ Luke
 - Plovni put u Boki Kotorskoj
 - Plovni put na otvorenom moru
 - Prilazni putevi
 - Trajekt
- Podmorska infrastruktura**
- Podmorski cjevovod
 - Podmorski kabal
- Vojno korišćenje**
- ▨ Vojna upotreba
- Mineralne sirovine**
- Eksploatacija blata
 - ⬛ Istraživanje - busotine
 - Blokovi za istraživanje ugljovodonika
- Ribarstvo i marikultura**
- Lokacije za marikulturu
 - Ribarske poste
 - ▨ Pogodne lokacije uzgajalista školjki
 - ▨ Marikultura otvoreno more
- Zasticena podrucja prirodne i kulturne bastine**
- ▨ Zasticena podrucja prirode
 - ▨ Međunarodno zaštićena područja
 - ▨ Međunarodno zaštićena područja bafer

LEGENDA

- Linija obale
 - Unutrašnje more
 - Teritorijalno more
 - Epikontinentalni pojas
- Pomorski saobraćaj**
- ✗ Granicni pomorski prelaz
 - ⚓ Luke
 - Plovni put u Boki Kotorskoj
 - Plovni put na otvorenom moru
 - Prilazni putevi
 - Trajekt
- Podmorska infrastruktura**
- Podmorski cjevovod
 - Podmorski kabal
- Vojno korišćenje**
- ▨ Vojna upotreba
- Mineralne sirovine**
- Eksploatacija blata
 - ⬛ Istraživanje - busotine
 - Blokovi za istraživanje ugljovodonika
- Ribarstvo i marikultura**
- Lokacije za marikulturu
 - Ribarske poste
 - ▨ Pogodne lokacije uzgajalista školjki
 - ▨ Marikultura otvoreno more
- Zasticena podrucja prirodne i kulturne bastine**
- ▨ Zasticena podrucja prirode
 - ▨ Međunarodno zaštićena područja
 - ▨ Međunarodno zaštićena područja bafer

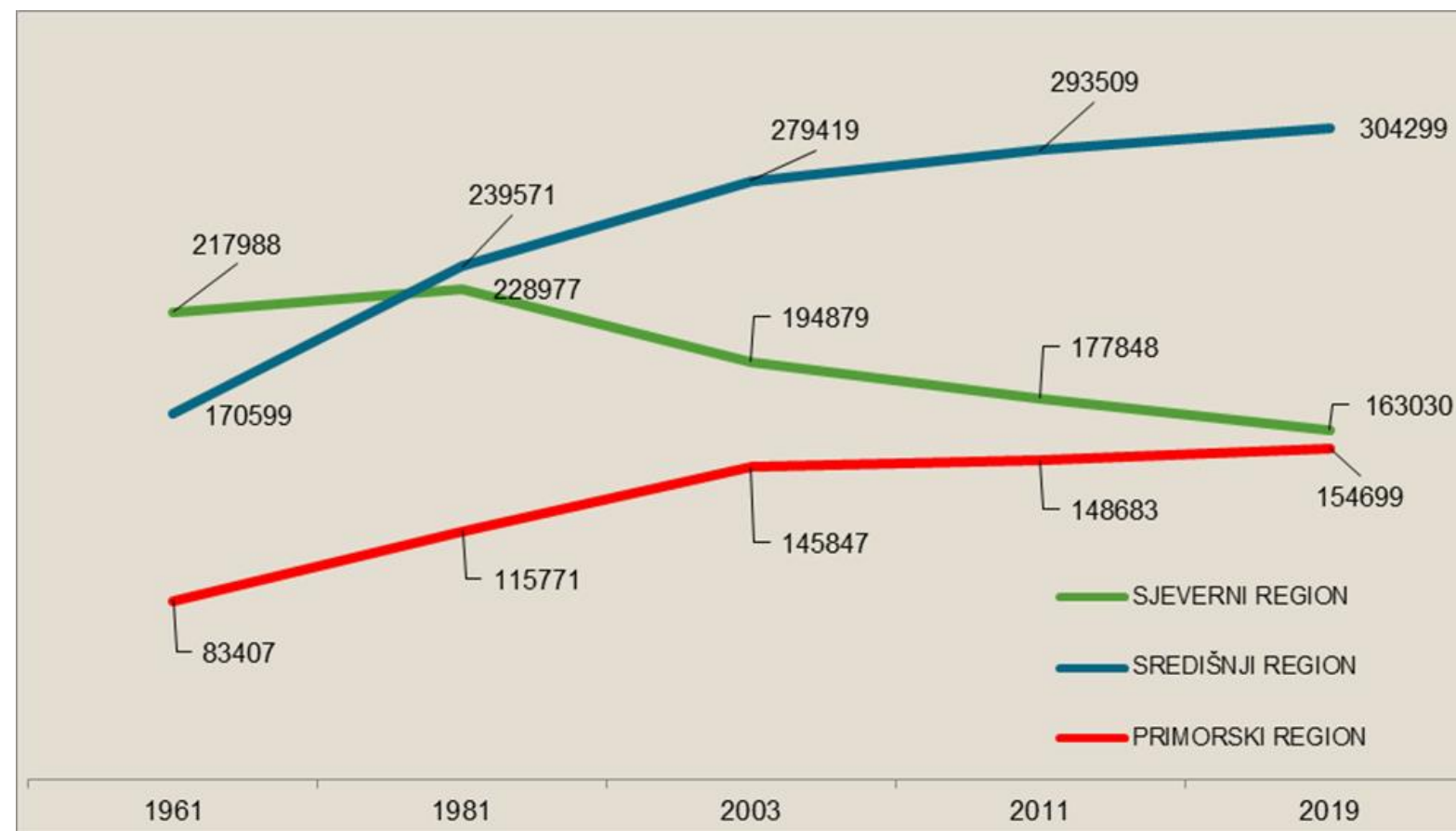
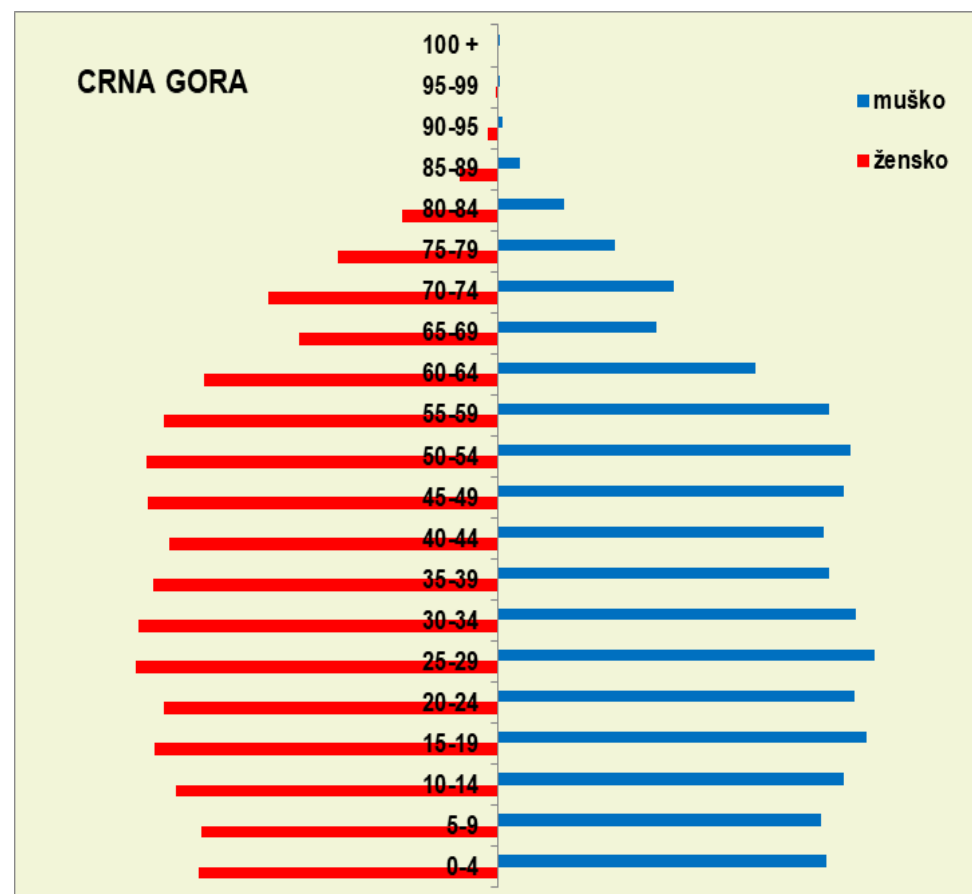
NAMJENA MORA

1. Namjena pomorski saobraćaj
2. Morsko ribarstvo i marikultura
3. Namjena turizam
4. Podmorski kablovodi i cjevovodi
5. Eksploatacija mineralnih sirovina
6. Produblivanje dna i odlaganje materijala
7. Zaštitne obalne strukture
8. Zaštićena područja mora
9. Zaštićena područja podmorske kulturne baštine

DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE - STANJE I PROJEKCIJE

Pređoćeni glavni demografski problemi i tendencije:

- Neravnomjeran broj stanovnika - gustina naseljenosti nije u saglasnosti sa prirodnim resursima regiona, Sjeverni region 26,6 st/km², Središnji 56,6 st/km² i Primorski 91,8 st/km².
- Veliki pritisak migracija stanovništva u Primorski region i Podgoricu – posledice na urbanu strukturu.
- Opadanje prirodnog priraštaja – posebno u opštinama Sjevernog regiona,
- Tendencija migracija iz Sjevernog u Primorski region i Središnji region - najveći odliv stanovništva je zabilježen u opštini Bijelo Polje, a sličan trend je u opštinama Andrijevica, Berane, Mojkovac, Pljevlja, Rožaje i Šavnik.
- Preseljavanja mlađe populacije iz ruralnih u urbane sredine i izmjena strukture naselja,
- Pojaćana emigracija van granica zemlje usljed nepovoljne ekonomske situacije i visoke stope nezaposlenosti.
- Veoma izražena depopulacija Sjevernog regiona (u periodu 1981-2019. godina izgubio je 65 947 stanovnika, odnosno 29,1% stanovništva);

- PLANSKI CILJ – ulagati u ljudski kapital, smanjivati unutrašnje migracije do 2030. g. i svesti iseljavanje na minimum do 2040. g.
- Podsticati ostvarenje viših stopa nataliteta, posebno u opštinama koje imaju izražene negativne stope.
- Stvarati poželjne privredne i društvene uslove za život, posljedično uticaj na demografske kretanja;

Demografska politika - predlog mjera za zaustavljanje negativnih demografskih trendova u Sjevernom regionu:

- Saobraćajna dostupnost i ukupno infrastrukturno opremanje,
- Podsticanje razvoja turizma, poljoprivrede, prerađivačke industrije,
- Jačanje međuopštinske saradnje za realizaciju razvojnih projekata u Sjevernom regionu,
- Korišćenje EU fondova za razvojne projekte u privredi i infrastrukturi;
- Unapređenje poslovnog ambijenta i uvođenje poreskih olakšica za razvoj i podsticaj investicija u Sjeverni region,
- Vođenje stambene politike u cilju stimulisanja mladih za život i rad u regionu (subvencionisanje stambenih kredita, podrška za izgradnju pristupačnih stanova,...)
- Mjere za podršku porodici u oblasti zdravstva i obrazovanja, osnivanje visokoškolskih institucija ili programa obuke za tražene vještine,
- Promocija kulturnog nasljeđa, tradicije, eko I etno, ruralnog i zdravstvenog turizma;
- Pripremanje sveobuhvatnog programa u saradnji Vlade I lokalnih vlasti, za realizaciju mjera.

Opština/region	2011	2020	2025	2030	2035	2040
Andrijevica	5071	4524	4327	4221	4198	4175
Berane	28488	26400	26228	26360	26452	26544
Bijelo Polje	46051	41709	41296	41461	41668	41876
Gusinje	4027	3994	3876	3833	3829	3825
Žabljak	3569	3020	2836	2745	2699	2653
Kolašin	8380	7084	6738	6614	6587	6561
Mojkovac	8622	7419	7110	6943	6880	6818
Plav	9081	8224	8144	8164	8230	8295
Petnjica	5482	5212	4987	4895	4868	4841
Plužine	3246	2534	2316	2204	2146	2091
Pljevlja	30786	26534	24745	24139	23729	23325
Rožaje	22964	23032	23236	23980	24963	25987
Šavnik	2070	1494	1313	1222	1161	1103
SJEVERNI REGION	177837	161179	157153	156780	157410	158095
Danilovgrad	18472	18261	18679	19080	19061	19042
Nikšić	72443	68798	66645	66511	67143	67781
Podgorica	174572	191096	200020	208021	216134	224563
Tuzi	11422	12490	12852	13102	13306	13512
Cetinje	16657	14997	14350	14092	14057	14021
SREDIŠNJI REGION	293566	305641	312545	320807	329700	338919
Bar	42048	44276	45360	46630	47983	49374
Budva	19218	22416	24669	26667	28214	29851
Kotor	22601	22772	22733	23017	23432	23854
Tivat	14031	15199	15770	16291	16845	17417
Ulcinj	19921	20225	20053	20153	20365	20579
Herceg Novi	30864	30564	30117	30178	30434	30693
PRIMORSKI REGION	148683	155451	158703	162937	167272	171767
CRNA GORA	620086	622271	628402	640524	654382	668781

Projekcija broja stanovnika Crne Gore, regiona i opština do 2040.

Projekcija broja stanovnika gradskih naselja (opštinskih centara) do 2040. g.

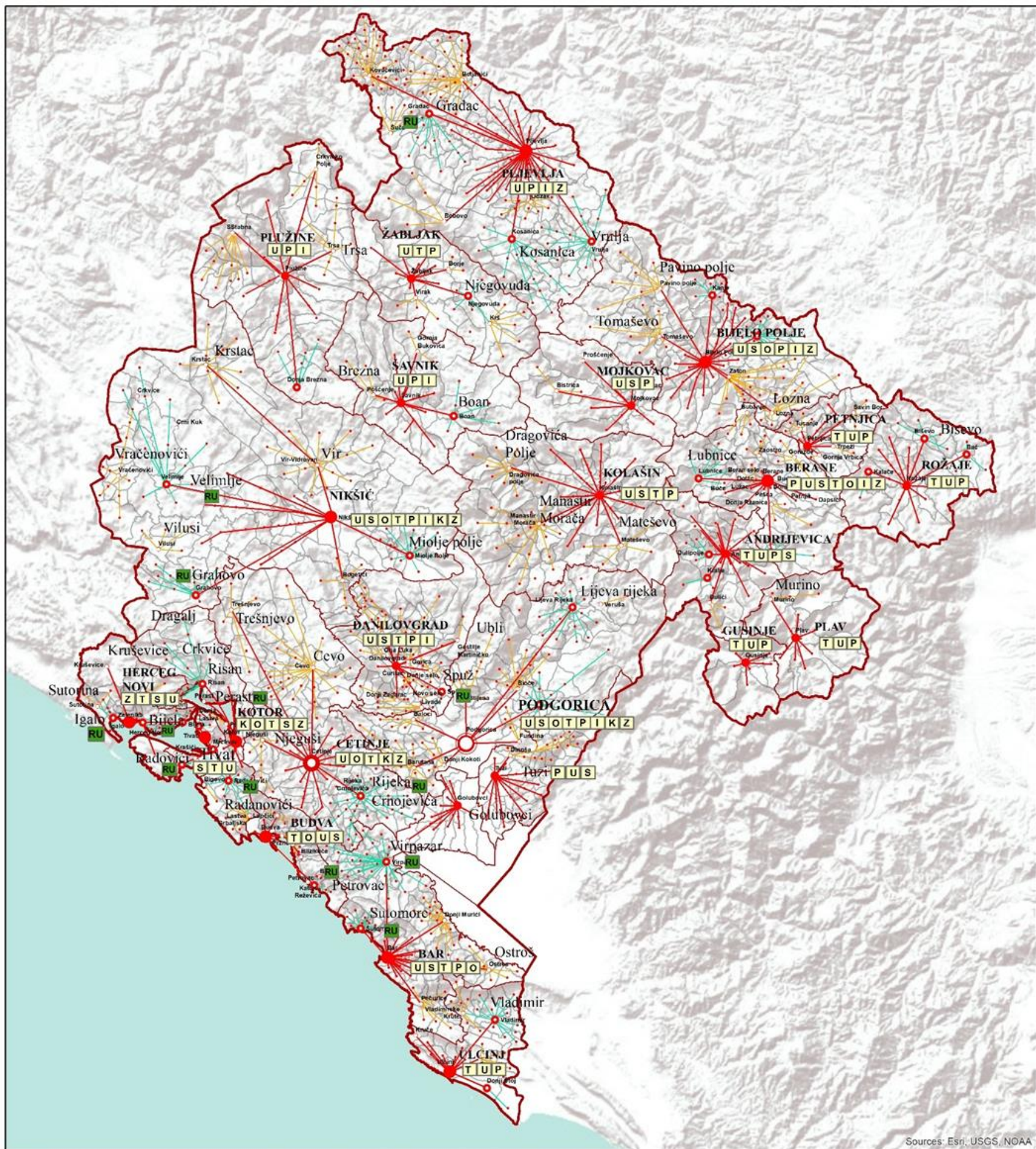
Opština/region	2011	2020	2025	2030	2035	2040
Andrijevića	1055	1035	1010	1001	995	990
Berane	11193	10537	10627	10680	10717	10755
Bijelo Polje	23105	28230	28233	28332	28431	28530
Gusinje	1722	1742	1725	1715	1713	1712
Žabljak	1737	1512	1465	1455	1430	1406
Kolašin	2747	2475	2428	2408	2398	2388
Mojkovac	3631	3081	3045	3004	2977	2950
Plav	3800	4008	4069	4100	4133	4166
Petnjica	623	688	679	677	673	669
Plužine	1353	1194	1133	1090	1061	1034
Pljevlja	19327	18521	17921	17751	17538	17327
Rožaje	9567	10069	10360	10795	11237	11698
Šavnik	456	328	298	282	288	314
SJEVERNI REGION	80316	83420	82994	83287	83592	83905
Danilovgrad	5170	5185	5325	5461	5466	5472
Nikšić	57278	56227	55311	55477	56004	56536
Podgorica*	154434	171413	179417	186594	193871	201432
Tuzi	4857	6059	6234	6356	6454	6554
Cetinje	13991	13202	12633	12532	12501	12469
SREDIŠNJI REGION	235730	252085	258920	266419	274296	282463
Bar	13586	13436	13766	14151	14561	14984
Budva	13278	15933	17534	18955	20054	21217
Kotor **	9265	9221	9205	9320	9488	9659
Tivat	9390	9303	9653	9972	10311	10661
Ulcinj	10828	10869	10777	10830	10944	11059
Herceg Novi ***	14462	14077	13871	13899	14017	14137
PRIMORSKI REGION	70809	72840	74806	77127	79376	81717
GRADSKA NASELJA	386855	408345	416721	426834	437264	448085

Projekcija broja domaćinstava Crne Gore, regiona i opština do 2040. g

Opština/region	2011	2020	2025	2030	2035	2040
Andrijevića	1666	1636	1492	1456	1448	1440
Berane	8375	8379	8375	8417	8447	8476
Bijelo Polje	13802	13544	13321	13308	13375	13441
Gusinje	1218	1220	1211	1180	1178	1177
Žabljak	1251	1231	1039	996	979	962
Kolašin	2836	2793	2381	2290	2280	2271
Mojkovac	2775	2781	2426	2345	2324	2303
Plav	2383	2390	2303	2298	2316	2335
Petnjica	1389	1371	1371	1332	1324	1317
Plužine	1137	1082	814	770	750	730
Pljevlja	10627	10616	9364	9088	8933	8782
Rožaje	5455	5741	5752	5907	6149	6401
Šavnik	690	668	473	331	314	299
SJEVERNI REGION	53604	53451	50323	49716	49818	49934
Danilovgrad	5477	5598	5660	5782	5776	5770
Nikšić	21538	21307	20827	20785	20982	21182
Podgorica	54577	58191	66673	69340	72045	74854
Tuzi	2769	3263	3672	3743	3802	3861
Cetinje	5697	5552	5125	5033	5020	5008
SREDIŠNJI REGION	90058	93911	101957	104683	107625	110674
Bar	13789	14499	15641	16079	16546	17026
Budva	7042	7118	9137	9877	10450	11056
Kotor	7604	8072	8119	8180	8327	8477
Tivat	4834	5011	5632	5818	6016	6220
Ulcinj	5440	5692	5868	5872	5930	5992
Herceg Novi	11090	11431	11864	11858	11869	11970
PRIMORSKI REGION	49799	51823	56261	57684	59137	60741
CRNA GORA	193461	199185	208541	212083	216580	221349

Projekcija broja domaćinstava gradskih naselja (opštinskih centara) do 2040. g.

Opština/region	2011	2020	2025	2030	2035	2040
Andrijevića	353	345	337	345	343	341
Berane	3574	3293	3321	3445	3457	3469
Bijelo Polje	7453	9106	9107	9139	9171	9203
Gusinje	533	544	539	536	535	535
Žabljak	618	560	543	539	530	521
Kolašin	894	853	837	830	827	823
Mojkovac	1231	1027	1015	1001	992	983
Plav	994	1113	1130	1171	1181	1190
Petnjica	129	191	189	193	192	191
Plužine	442	385	365	363	354	345
Pļjevlja	6529	6387	6180	6121	6048	5975
Rožaje	2479	2517	2590	2699	2809	2925
Šavnik	153	113	103	97	92	88
SJEVERNI REGION	25382	26436	26256	26481	26532	26589
Danilovgrad	1561	1616	1664	1707	1708	1710
Nikšić	17016	16537	16268	16317	16472	16628
Podgorica	48489	51943	54369	56544	58749	61040
Tuzi	1161	1731	1781	1816	1844	1873
Cetinje	4609	4552	4356	4321	4311	4300
SREDIŠNJI REGION	72836	76380	78438	80704	83083	85550
Bar	4663	4633	4747	4880	5021	5167
Budva	4863	5901	6494	7020	7427	7858
Kotor	3187	3293	3288	3329	3389	3450
Tivat	3301	3323	3448	3561	3683	3808
Ulcinj	3245	3197	3170	3282	3316	3351
Herceg Novi	5430	5414	5335	5346	5391	5437
PRIMORSKI REGION	24689	25761	26481	27418	28227	29071
CRNA GORA	122907	128576	131175	134603	137842	141211

MREŽA NASELJA:

- Podsticati policentrični razvoj osnaživanjem i unapređenjem funkcija naselja u skladu sa rangom;
- U svim sektorima društvenih djelatnosti težiti **globalnoj konkurentnosti**.
- Prosperitetno društvo - Razvoj obrazovanja i nauke, fizičke kulture, bavljenje sportom, zdravstvena i socijalna zaštita.
- Obezbjediti viši kvalitet socijalne i zdravstvene zaštite u svim opšinama Crne Gore.

CILJ

- Nastaviti razvoj društvenih djelatnosti u pozitivnom pravcu sa ciljem ispunjavanja uslova iz Strategije Evropa 2020. g. i u okvirima procesa pridruživanja Evropskoj Uniji.
- Zadovoljiti potrebe stanovništva u svim društvenim oblastima prema savremenim standardima na svim područjima Crne Gore, sa fokusom na Sjeverni region;

- Državna granica Crne Gore
- Granice opština
- Granice naselja

Pravci gravitacije

- Primarni, lokalni, značajni lokalni centri ka opštinskom centru
- Ka značajnom lokalnom centru
- Ka lokalnom centru

Mreža naselja

- Centar državnog značaja
- Državni centar posebnog značaja
- Opštinski centar i centar regionalnog značaja
- Opštinski centar
- Značajni lokalni centar
- Lokalni centar
- Primarno naselje

Jačanje vodećih funkcija opštinskih centara

- U Uprava
- S Saobraćaj
- O Obrazovanje
- T Turizam
- P Poljoprivreda
- I Industrija
- K Kultura
- Z Zdravstvena zaštita

Jačanje osnovnih funkcija značajnih lokalnih centara

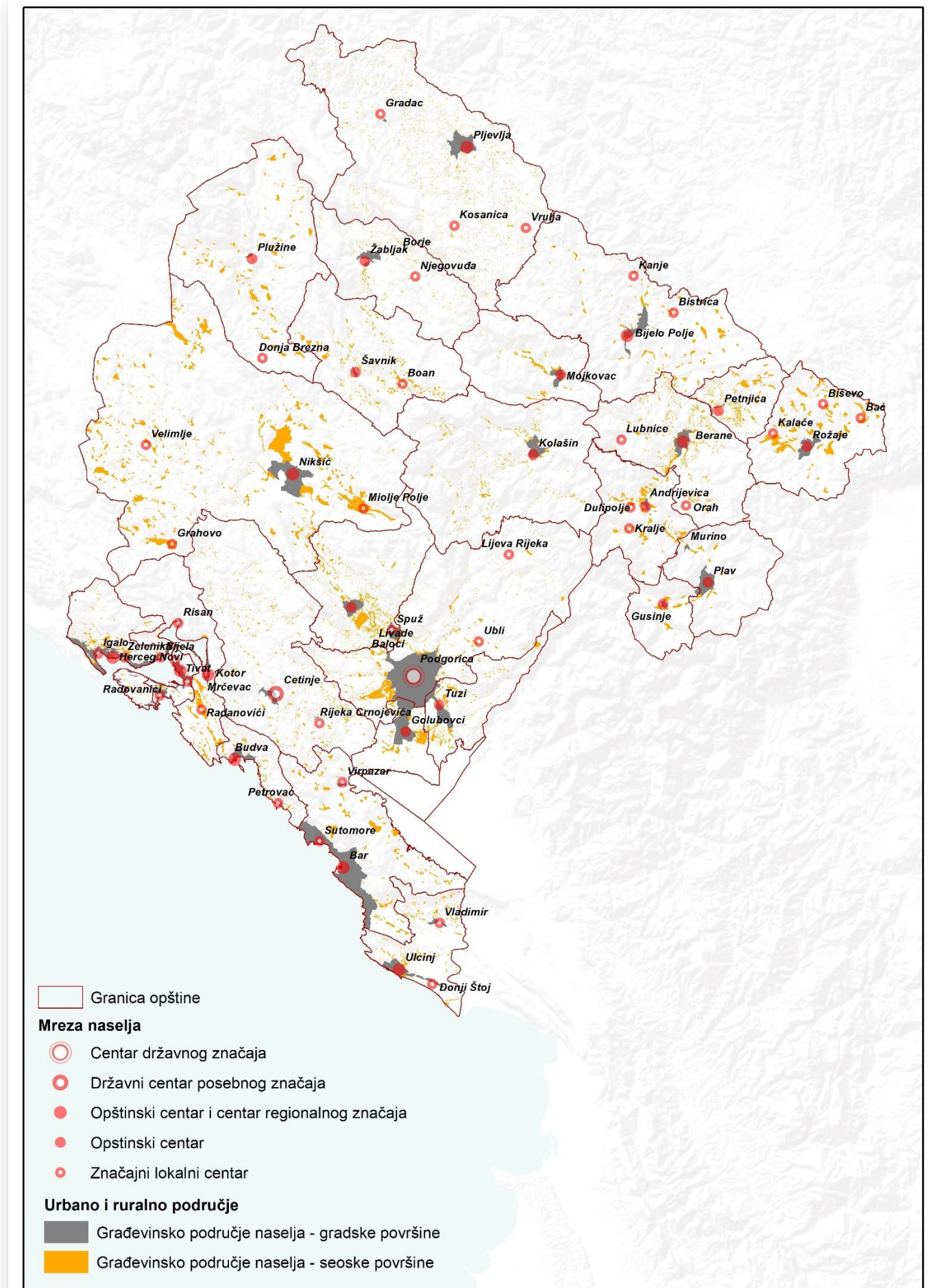
- RU Razvoj osnovnih usluga

UNAPRIJEDITI URBANI RAZVOJ

- **Narušeno humano urbano stanovanje** - veoma je teško naknadno obezbjediti adekvatno uređenje.
 - **Prevelika koncentracija objekata u urbanim područjima**, uz prisutan seizmički rizik – predstavlja ozbiljan problem.
 - Preizgrađenost pojedinih zona proističe iz **predimenzionisanih planskih okvira i nedovoljno provjerenih urbanističkih kriterijuma**.
 - U određenim urbanim zonama se **ne može obezbjediti adekvatno saobraćajno i komunalno opremanje**, potrebni javni prostori sa određenim društvenim sadržajima, parking prostori, odgovarajuće zelene površine.
 - **Nije dosljedno primjenjivana urbanistička i graditeljska prepoznatljivost**, pa se u svim naseljima mogu evidentirati objekti koji u arhitektonskom smislu nisu poštovali lokacijske uslove, morfologiju terena, niti tradicionalnu osobenost.
 - **Prisustvo bespravne/neplanske izgradnje** koja je negativno uticala na prostorni raspored objekata i funkcija u prostoru u prethodnom periodu.
 - **Poseban problem** - bespravna izgradnja na najatraktivnijim područjima, uz naselja, uz morsku obalu i u zaštićenim prirodnim područjima, **na štetu javnih interesa i uz ugrožavanje javnih dobara**.
- **OBAVEZA: Usklađivanje sa ciljevima urbanog razvoja u Evropi - (*Habitat III, održivi, bezbjedni i inkluzivni gradovi do 2030.g.*) ;**

DEFINISANA SU PRAVILA ZA GRAĐEVINSKA PODRUČJA I PRAVILA ZA URBANO PLANIRANJE I ARHITEKTURU

- Na detaljnijem planskom nivou - poštovati sva ograničenja koja su izražena u dijelu prirodnih uslova, (nagib terena, nivo podzemnih voda, klizišta, ekspozicija terena, prisustvo meteoroloških inverzija, plavna područja i ostale aspekte pogodnosti terena).
 - Građevinska područja planirati u skladu sa nosivim kapacitetom prostora, posebno saobraćaja i ostale tehničke infrastrukture,
 - Prethodno ispitati prostorne rezerve unutar postojećeg građevinskog područja, posebno zona na kojima je započeta, ali nedovršena izgradnja.
 - Planiranu gustinu stanovanja prilagoditi tipu naselja i objektivnim potrebama stanovništva.
 - Prednost u planiranju građevinskih područja dati prostorima na kojima postoji izgradnja (brownfield).
 - Izbjegavati disperzno planirana građevinska područja koja je teško infrastrukturno obrzbediti.
 - Izbjegavati predimenzionisana građevinska područja koja najčešće ostaju nerealizovana.
 - Na nivou opština utvrditi stvarne potrebe za površinama građevinskih područja i dozvoljenu gustinu stanovanja, pri čemu se imaju u vidu specifičnosti opština.
 - Definirati adekvatne turističke kapacitete pri planiranju novih turističkih zona ...
- **Potrebna je detaljna evidencija bespravno izgrađenih objekata, dijagnoza njihove održivosti u narednom periodu i legalizacija u skladu sa zakonskim mogućnostima, prostornim i urbanističkim pravilima.**
- **OBAVEZA: Usklađivanje sa ciljevima urbanog razvoja u Evropi - (Habitat III, održivi, bezbjedni i inkluzivni gradovi do 2030.g.) ;**

ZEMLJIŠNA POLITIKA

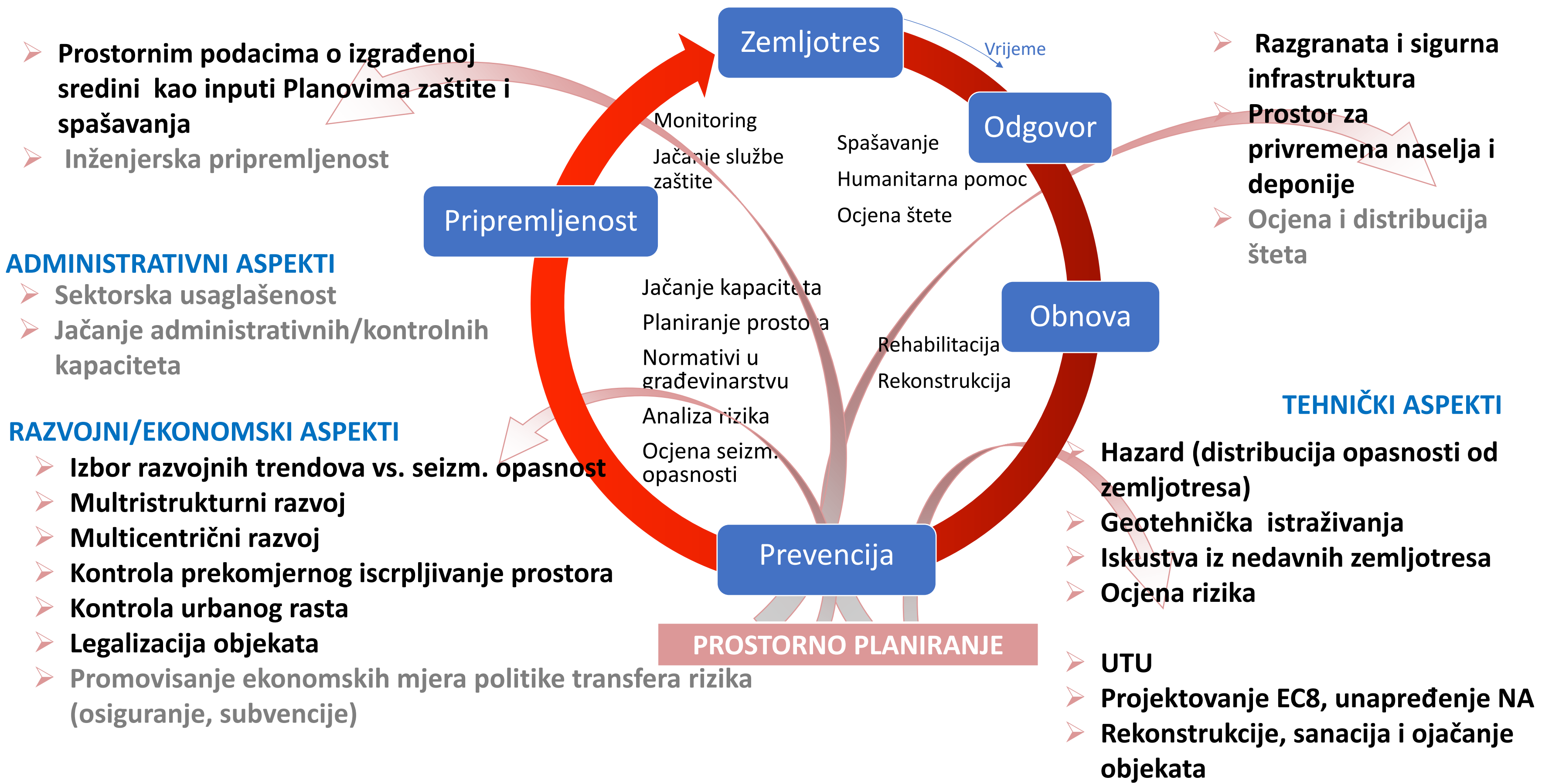
- *Instrumenti zemljišne politike koji se definišu na nivou države, treba da daju podršku realizaciji prostornog plana i definisanog koncepta razvoja.*
- *Zahtijeva sveobuhvatan pristup u domenu **planerske politike**, (planovi i pravila građenja), **poreske politike**, (porez na imovinu, porez na neizgrađeno zemljište i dr.), **tržišne politike** (opremanje zemljišta, tržište prometa zemljištem i dr.), i **finansijske politike** (bankarske usluge, kamatne stope), **administrativne** (eksproprijacija, uređenje zemljišta zaštita prirodnih i kulturnih dobara, evidencija vlasništva na zemljištu i sl.).*

SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA

Strategija za smanjenje rizika od katastrofa - 2 grupe rizika:

- **Prirodne nepogode:** geološki hazardi (odroni, klizišta usovi, hidrogeološki hazardi, zemljotresi), hidrometeorološki hazardi (poplave, oluje, požari, biološki hazardi-epidemije, masovne pojave štetnih organizama idr.
 - **Tehničko-tehnološke:** industrijske nesreće, nuklearne i radijacione, požari u energetske objektima i instalacijama, hemijska zagađenja i dr.
 - međusobno uslovljeni prirodni i tehničko-tehnološki hazardi.
- Strategija nacionalne bezbjednosti 2018g.
 - Strategija odbrane Crne Gore 2019.g. – obaveze koje proističu iz članstva u NATO savezu. – očuvati nezavisnost, suverenitet, državnu teritoriju i prioritetan doprinos kolektivnom sistemu bezbjednosti.
 - Strategija za smanjenje rizika od katastrofa 2018 - 2023. g. sa Akcionim planom.
-
- **STVARANJE SVEOBUHVAATNE OTPORNOSTI I OBEZBJEĐIVANJE SIGURNOG FUNKCIONISANJA – SMANJENJE RIZIKA,**
 - **Planovi i ključna infrastruktura treba da budu u skladu sa principima otpornosti i fleksibilnosti, sa ciljem postizanja uslova za efikasno djelovanje sistema nacionalne bezbjednosti u vanrednim situacijama.**
 - **Podići nivo otpornosti nove i postojeće infrastrukture, hidrotehničke infrastrukture, saobraćaja elektronske komunikacije, bolnice i zdravstvene ustanove, kako bi se osiguralo sigurno funkcionisanje i efikasnost u slučaju vanrednog stanja i katastrofa i nakon toga.**

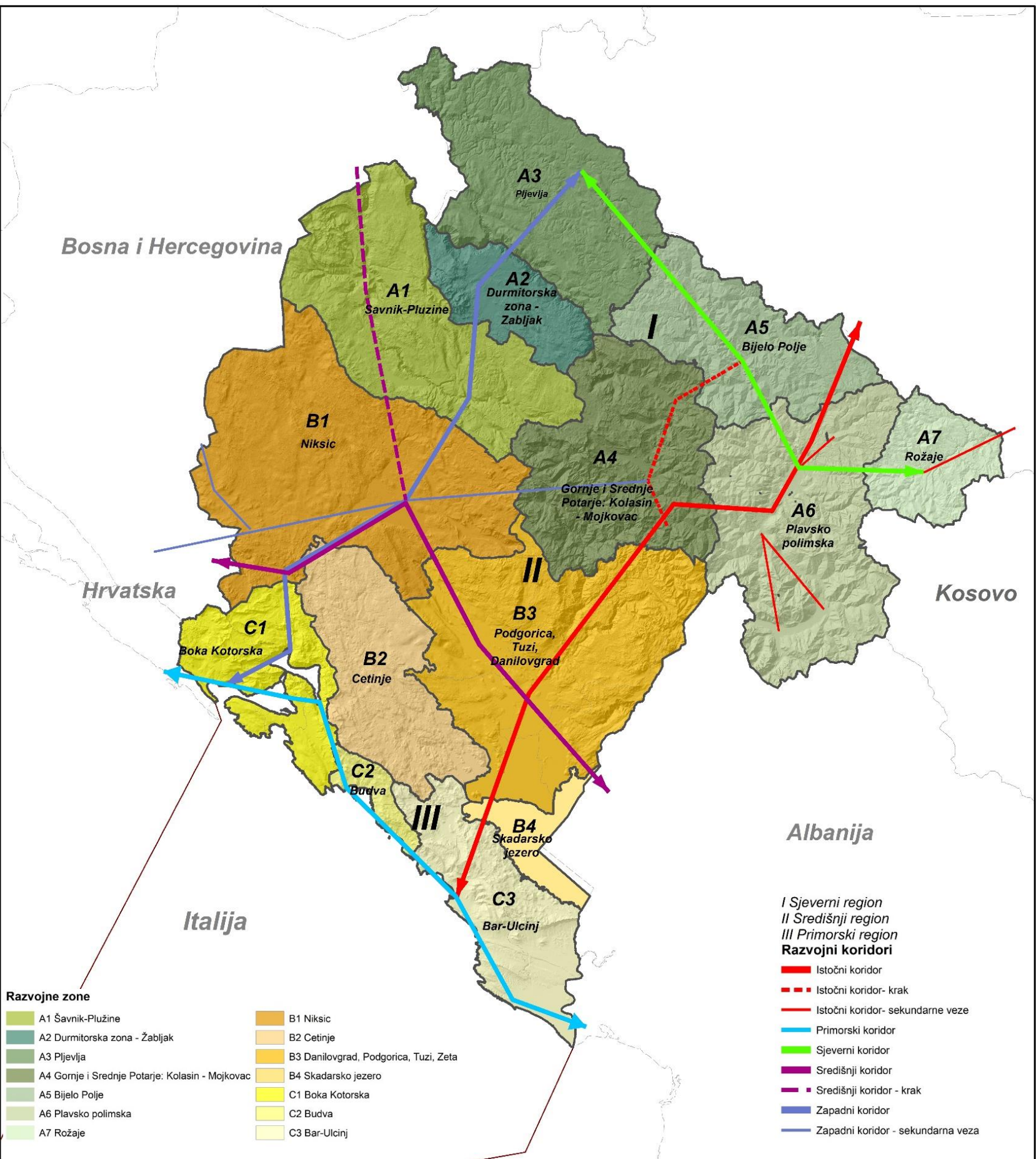
PROVOĐENJE POLITIKE UPRAVLJANJA SEIZMIČKIM RIZIKOM I KATASTROFAMA

USLOVI ZA OTPORNOST NA KLIMATSKE PROMJENE

- Nacionana strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030.g. - propisuje obavezu djelovanja na integrisan i multisektorski način, uz poštovanje međunarodnih obaveza.
- Svi sektori privrede su pogođeni ovim pojavama – preventivne mjere i prilagođavanje su dio strategije ukupnog razvoja;
- Doprinos Crne Gore naporima međunarodne zajednice u borbi protiv klimatskih promjena - utvrđeni zadatak za smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte na najmanje 30% u periodu do 2030.godine, u odnosu na baznu godinu (1990).
- Crna Gora mora prilagođavati negativnim efektima i promovisati niskokarbonski održivi razvoj.
- **Sektor planiranja i urbanizma** –u urbanim sredinama potrebno je adaptabilno planiranje i organizacija sadržaja koja se prilagođava prirodnoj sredini i uzima u obzir ekstremne klimatske karakteristike.
- **U sektoru energetike** - povećanje energetske efikasnosti, povećanje udjela obnovljivih izvora energije, modernizacija sektora proizvodnje i distribucije energije, smanjenje potrošnje energije u domaćinstvima i izgradnja energetske efikasne zgrade, energetske oznake i eko dizajn i dr.
- **U sektoru saobraćaja** - organizovati intenzivniji javni saobraćaj, promovisanje električnih vozila;
- Crna Gora je ranjiva na suše, šumske požare i toplotne talase, što može postati izraženije i učestalije.

PLANSKE ZONE I RAZVOJNI KORIDORI

PLANSKI RAZVOJNI KORIDORI

Istočni razvojni koridor – razvoj istočnog dijela Crne Gore od Bara do granice sa Srbijom, koji uključuje naselja Podgoricu, Andrijevicu, Berane, Kolašin, Mojkovac i Bijelo Polje.

Zapadni razvojni koridor – razvoj zapadnog dijela Crne Gore koji uključuje naselja Herceg Novi, Risan, Grahovo, Nikšić, Šavnik, Žabljak i Pljevlja; uz sekundarne razvojne veze Šavnik - Nikšić – Kolašin i poboljšanje veza Vilusi – Petrovići – Vračenići, za razvoj zapadnog dijela opštine Nikšić.

Centralni – središnji razvojni koridor – razvoj centralnog dijela Crne Gore od Podgorice ka Danilovgradu, Nikšiću, Plužinama i granici Bosne i Hercegovine i od Podgorice ka Zeti, Tuzima i granici sa Albanijom.

Primorski razvojni koridor – razvoj i intenzivnije povezivanje područja Boke Kotorske sa središnjim i južnim dijelom Primorskog regiona. (Boka Kotorska – Budva - Bar – Ulcinj);

Sjeverni razvojni koridor – kojim se podstiče razvoj Sjevernog regiona i koji uključuje naselja Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Andrijevicu, sa sekundarnim vezama Plav, Gusinje, Petnjica i Rožaje.

NAJVAŽNIJI SAOBRAĆAJNI PRAVCI

- **Istočni saobraćajni razvojni pravac:** Bar - Podgorica - Mateševo - Andrijevicu - Berane - Boljare, sa kracima Kolašin - Mojkovac - Bijelo Polje; sekundarne veze prema područjima Plava, Gusinja, Petnjice i Rožaja.
- **Zapadni saobraćajni razvojni pravac:** Herceg Novi - Risan - Grahovo - Nikšić - Šavnik - Žabljak - Pljevlja; sa sekundarnom razvojnom vezom Šavnik - Nikšić - Kolašin (Mateševo - Kolašin -Boan - Šavnik); Vilusi - Petrovići - Vračenići - državna granica BiH; Nikšić - Velimlje – Crni Kuk – Crkvice – državna granica BiH.
- **Primorski saobraćajni razvojni pravac:** Boka Kotorska - (Herceg Novi - Tivat - Kotor) – Budva - Bar - Ulcinj;
- **Središnji saobraćajni razvojni pravac:** Nudo - Grahovo - Nikšić - Danilovgrad - Podgorica - državna granica sa Albanijom (Božaj), sa krakom Nikšić - Plužine - državna granica - Šćepan Polje
- **Sjeverni saobraćajni razvojni pravac:** Pljevlja – Bijelo Polje – Berane – Rožaje sa sekundarnim povezivanjem drumskim i željezničkim saobraćajem između Pljevalja i Bijelog Polja.

RAZVOJNE ZONE

Razvojne zone Primorskog regiona

- Razvojna zona Boka Kotorska (podzone H.Novi, Kotor, Tivat),
- Razvojna zona Budvansko-petrovačko primorje,
- Razvojna zona Barsko-Ulcinjsko primorje;

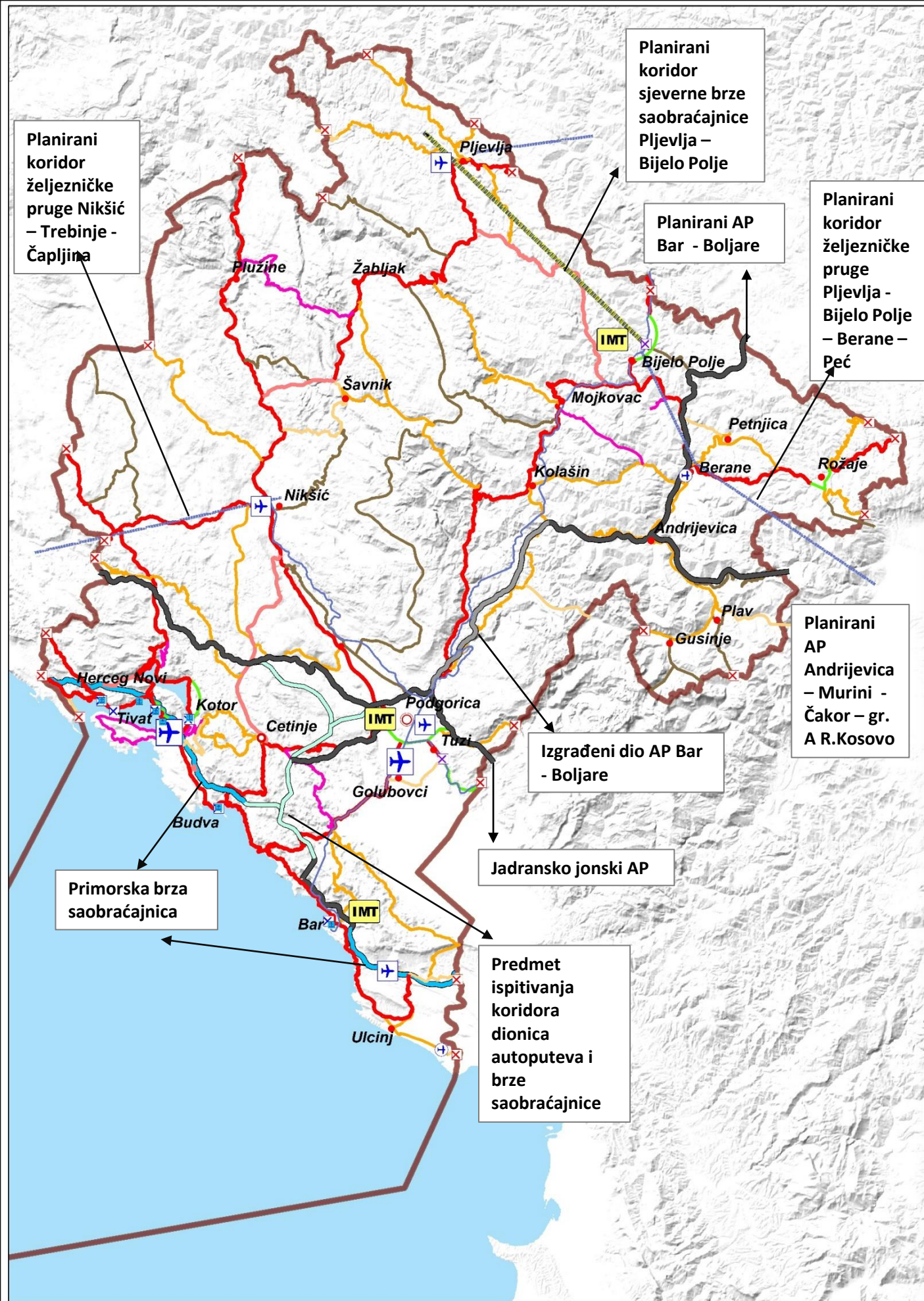
Razvojne zone Središnjeg regiona

- Razvojna zona sa podzonama Podgorica, Danilovgrad, Tuzi, Golubovci, (Zetsko Bjelopavlička zona),
- Razvojna zona Nikšić,
- Razvojna zona Cetinje,
- Razvojna zona Skadarsko jezero;

Razvojne zone Sjevernog regiona

- Razvojna zona Gornje i Srednje Potarje (Kolašin, Mojkovac),
- Razvojna zona Polimjsko - plavska (Plav, Gusinje, Andrijevicu, Berane, Petnjica,
- Razvojna zona Rožaje,
- Razvojna zona Bijelo Polje,
- Razvojna zona Piva (Šavnik, Plužine),
- Durmitorska razvojna zona- Žabljak,
- Razvojna zona Pljevlja;

RAZVOJ SAOBRAĆAJNE INFRASTRUKTURE

Drumski saobraćaj

- Autoput, postojeći
- Autoput, planirani
- Brza saobraćajnica, plan
- Koridor brze saobraćajnice - sjever, planirani
- Magistralni put, postojeći
- Magistralni put, planirani
- Obilaznica grada, planirana
- Predmet ispitivanja koridora kroz idejno rješenje, Monteput
- Regionalni put, postojeći
- Regionalni put, planirani
- Lokalni put sa mogućnošću dobijanja ranga regionalnog puta, planirani
- Turistički put

Željeznički saobraćaj

- Željeznička pruga - Postojeća
- Željeznička pruga - Plan

Vazdušni saobraćaj

- Međunarodna vazдушna luka
- Ostale vazdušne luke
- Letjelišta

Pomorski saobraćaj

- Luke
- Plovni put u Boki Kotorskoj
- Plovni put na otvorenom moru
- Prilazni putevi
- Trajekt
- Kanal Bojana - Port Milena

Granični prelaz

- Drumski
- Pomorski
- Vazdušni
- Željeznički

Intermodalni terminal

- Intermodalni terminal

Autoput Bar-Boljare	Autoput Bar-Boljare od kojeg se odvajaju dva longitudinalna pravca Jadransko – Jonski autoput i saobraćajnica za brzi motorni saobraćaj). Za Autoput Bar – Boljare se predlaže varijanta koja obilazi Skadarsko jezero, kao i gradsko jezgro Berana.
Autoput Andrijevica - granica sa Kosovom	Autoput koji se u Andrijevici odvaja od autoputa Bar Boljare, preko Murina i Čakora dolazi do granice sa Kosovom
Longitudinalni pravac na sjeveru--brza saobraćajnica	Longitudinalni pravac koji povezuje Bijelo Polje i Pljevlja saobraćajnicom za brzi motorni saobraćaj, koja bi se vezala na autoput Bar Boljare (ispitivanje tehničkih mogućnosti)
Jadransko jonski autoput	kroz Crnu Goru od granice sa Bosnom i Hercegovinom u reonu Nudo - Grahovo – Čevo – Podgorica, (obilaznica), do granice sa Albanijom.
Primorska brza saobraćajnica	u Primorskom regionu, Herceg Novi, prelaz Bike Kotorke, Kotor, Budva, Bar, Ulcinj

Magistralni putevi su*:	
M-1	Debeli Brijeg (granica sa Hrvatskom) - Meljine (raskrsnica sa M-12) - Lipci (raskrsnica sa M-8) - Kotor (raskrsnica sa R-1) - Krtolska raskrsnica (raskrsnica sa M-11) - Budva (raskrsnica sa M-10) - Petrovac (raskrsnica sa M-2) - Sutomore (raskrsnica sa M-1.1) - Bar - Ulcinj (raskrsnica sa R-22) - Vladimir (raskrsnica sa R-15) - Sukobin (granica sa Albanijom);
M-1.1	Sutomore (raskrsnica sa M-1) - Tunel Sozina - Virpazar (raskrsnica sa M-2);
M-2	Petrovac (raskrsnica sa M-1) - Sotonići - Virpazar (raskrsnica sa M-1.1) - Virpazar (raskrsnica sa R-15) - Golubovci (obilaznica) - Podgorica (raskrsnica sa M-3) - Podgorica (raskrsnica sa M-4) - Bioče (raskrsnica sa R-13) - Mioska (raskrsnica sa R-21) - Kolašin (raskrsnica sa R-13) - Mojkovac (raskrsnica sa R-10) - Slijepač Most (raskrsnica sa R-11) - Ribarevina (raskrsnica sa M-5) - Bijelo Polje (obilaznica) - Barski Most (granica sa Srbijom);* zona Bijelo Polje- Dobrakovo, rekonstrukcija klizišta, dozvoljene korekcije trase za postizanje elemenata koji odgovaraju rangu
M-3	Šćepan Polje (granica sa Bosnom i Hercegovinom) - Plužine (raskrsnica sa R-16) - Jasenovo Polje (raskrsnica sa M-6) - Vir (raskrsnica sa R-7) - Nikšić (raskrsnica sa M-7) - Cerovo (raskrsnica sa R-23) - Danilovgrad (raskrsnica sa R-14) - Podgorica (raskrsnica sa M-10) - Podgorica (raskrsnica sa M-2); * planirana rekonstrukcija mosta na Tari, planirana rekonstrukcija pri čemu su dozvoljene korekcije trase za postizanje elemenata koji odgovaraju rangu
M-4	Podgorica (raskrsnica sa M-2) - Tuzi - Božaj (granica sa Albanijom);
M-5	Ribarevina (raskrsnica sa M-2) - Berane (raskrsnica sa R-2) - Budimlja (raskrsnica sa R-12) - Kalače (raskrsnica sa R-12) - Rožaje (raskrsnica sa R-5) - Most Zeleni (raskrsnica sa R-6) - Dračnovac (granica sa Srbijom);
M-6	Ranče (granica sa Srbijom) - Trlica (raskrsnica sa R-11) - Pljevlja (raskrsnica sa R-18) - Đurđevića Tara (raskrsnica sa R-10) - Žabljak (obilaznica) - Virak (raskrsnica sa R-20) - Pošćenski kraj (raskrsnica sa R-16) -Tunel Ivica - Šavnik (raskrsnica sa R-20) - Kruševice - Jasenovo Polje (raskrsnica sa M-3);
M-7	Nikšić (raskrsnica sa M-3)- Vilusi (raskrsnica sa M-8) - Vilusi (raskrsnica sa M-9) - Ilijino Brdo (granica sa Bosnom i Hercegovinom);
M-8	Lipci (raskrsnica sa M-1) - Grahovo - Vilusi (raskrsnica sa M-7);
M-9	Vilusi (raskrsnica sa M-7) - Petrovići - Deleuša (granica Bosnom i Hercegovinom);
M-10	Podgorica (raskrsnica sa M-3)-Cetinje (raskrsnica sa R-1)-Budva(raskrsnica sa M-1);
M-11	Lepetani (Trajekt) - Tivat - Krtolska raskrsnica (raskrsnica sa M1);
M-12	Meljine (raskrsnica sa M-1) - Petijevići - Sitnica (granica sa Bosnom i Hercegovinom).

U Nacrtu PPCG su planirani su sljedeći magistralni putevi	
	Izmještanje obilaznice Bijelog Polja
	Veza M3 i M6, Brezna – Pošćenje
	Cetinje – Nikšić, u izgradnji
M-8.1	Veza M8 sa budućom brzom saobraćajnicom Mijakovići - Vrulja – Slijepač most

Regionalni putevi	
R-1	Cetinje (raskrsnica sa M-10) - Čekanje (raskrsnica sa R- 17) - Krstac - Trojice - Kotor (raskrsnica sa M-1);
R-2	Berane (raskrsnica sa M-5) - Buča (raskrsnica sa R-24) - Andrijevica (raskrsnica sa R-19) - Murino (raskrsnica sa R-9) - Plav - Gusinje - Grnčar (granica sa Kosovom);
R-3	Pljevlja (raskrsnica sa R-18) - Dajevića Han (raskrsnica sa R-4) - Metaljka (granica sa Bosnom i Hercegovinom);
R-4	Dajevića Han (raskrsnica sa R-3) - Čemerno (granica sa Srbijom);
R-5	Rožaje (raskrsnica sa M-5) - Kula - Stubica (granica sa Kosovom);
R-6	Most Zeleni (raskrsnica sa M-5) - Vuča (granica sa Srbijom);
R-7	Vir (raskrsnica sa M-3) - Krstac (granica sa Bosnom i Hercegovinom);
R-8	Resna (Raskrsnica sa R-17) - Grahovo - Nudo (granica sa Bosnom i Hercegovinom);
R-9	Murino (raskrsnica sa R-2) - Bjeluha (granica sa Kosovom);
R-10	Đurđevića Tara (raskrsnica sa M-6) - Mojkovac (raskrsnica sa M-2);
R-11	Slijepač Most (raskrsnica sa M-2)-Tomaševo-Pavino Polje-Trlica (raskrsnica sa M-6);
R-12	Budimlja (raskrsnica sa M-2) - Stjenice - Kalače (raskrsnica sa M-2);
R-12.1	Podvade (raskrsnica sa R-12) – Petnjica;
R-13	Bioče (raskrsnica sa M-2) - Mateševo (raskrsnica sa R- 19) - Kolašin (raskrsnica sa M-2);
R-14	Danilovgrad (raskrsnica sa M-3) - Čevo (raskrsnica sa R-17);
R-15	Vladimir (raskrsnica sa M-1) - Ostros – Virpazar 3 (raskrsnica sa R-28) - Virpazar 2 (raskrsnica sa M-2) - Rijeka Crnojevića – Donji Ulići (Raskrsnica sa M-10);
R-16	Plužine (raskrsnica sa M-3) - Trsa - Pošćenski kraj (raskrsnica sa M-6);
R-17	Čevo (raskrsnica sa R- 14) - Riđani (raskrsnica sa M-7)
R-18	Pljevlja (raskrsnica sa M-6) - Gradac - Šula;
R-19	Mateševo (raskrsnica sa R-13) - Andrijevica (raskrsnica sa R-2);
R-20	Virak (raskrsnica sa M-6) - Tušina (raskrsnica sa R-21) - Šavnik (raskrsnica sa M-6) ;
R-21	Mioska (raskrsnica sa M-2) - Semolj - Boan -Tušina (raskrsnica sa R-20);
R-22	Ulcinj (raskrsnica sa M-1) - Ada;
R-24	Buča (Raskrsnica sa R-2) – Lubnice;
R-25	Cetinje–Ivanova korita– Međuvršje (raskrsnica sa R-25.1)–Krstac (raskrsnica sa R-1);
R-26	Vrela (raskrsnica sa M-6) – Njegovuđa;
R-27	Cijevna Zatrijebačka (granica sa Albanijom)–Dinoša –Podgorica 4(raskrsnica sa M-3);
R-28	Bar (Biskupada, raskrsnica sa M-1) – Virpazar (raskrsnica sa R-15);
R-29	Bar (Tunel Ćafe, raskrsnica sa M-1) – Kamenički most – Krute (raskrsnica sa M-1).

U Nacrtu PPCG su planirani su sljedeći regionalni putevi:	
	Boka Kotorska-bajpas ka Cetinju
	Plav – Dečani, dio puta Plav – Bogićevica – granica sa Kosovom.
	Obilaznica Tuzi -Božaj
	Maočići-Velimlje -Crni kuk-Crkvice-Toljevina (granica sa BiH)
	Plužine-Lipnik (granica BiH)
	Berane-Kolašin
	Danilovgrad-Gostilje-Semolj
	HE Komarinica-Šavnik
	Golubovci-Tuzi
	Petljica-Bioča
	Petljica-Savin Bor-granica sa Srbijom
	Nikšić-Župa-veza na reg put Danilovgrad-Gostlje-Semolj-Njegovuđa
	Nikšić-Lukovo-Krnovo
	Kosanica-Bobovo - Meštrevac
	Petlja Veruša-granica sa Albanijom, odnosno Veruša-Vrmoša-Grnčar-Gusinje

Plav-BajramCuri (Albanija)
Plav-Zabelj-Šćapica-Cerem (granica sa Albanijom)
Rožaje-Tunel Rusolija-Peja (tunel 7.2km)
Gusinje-Vusanje-Cerem (Albanija)
Vusanje-Zastan-Valbona (Albanja)
Brzava-Prijelozi-Torine
Put 9.5km od autoputa do Bijelog Polja i nova petlja Bijelo Polje
Medjuriječje-Liješnje-velje Duboko-Kapetanovo Jezero-Opština Nikšić
Šavnik-Žabljak-Mojkovac (preko Štitarice)
Debeli brijeg (priključak na brzu saobraćajnicu)-Igalo-Njivice-Rt Kobila (granica sa Hrvatskom)
Nastavak R 22, Ada - most preko Bojane - granica sa Albanijom

Turistički putevi	
	Mojkovac – Vragodo – Lubnice
	Međuvršje (raskrsnica sa R-25) – Lovćen;
	Krstac-Trojice - Kotor
	Virpazar-Rijeka Crnojevića-Ulicći
	Nikšić - Vučje
	Plužine – Trsa-Pošćenski kraj
	Cmiljača – Žarski
	Luštički prsten - Velika glavica - Gomila - Debeli rt - Kosmač - Velika glavica

Javni putevi za koje je potrebno plansko i projektno istražianje. Zavisno od ispunjenosti kriterijuma za kategorizaciju, nakon izgradnje ih i kategorisati	
	Cerovo (Bogetići) - Glava Zete - Danilovgrad - Spuž – Vranjske njive – Veza sa auto putem, gubi rang regionanog puta
	Risan Ledenice
	Velimlje-Petrovići
	Plužine-Lipnik (granica BiH)
	Danilovgrad-Gostilje-Semolj – Njegovuđa - Vrela
	HE Komarinica-Šavnik
	Petnjica-Savin Bor-granica sa Srbijom
	Nikšić-Župa-veza na put Danilovgrad-Gostlje-Semolj-Njegovuđa
	Kosanica-Bobovo - Meštrevac
	Plav-BajramCuri (Albanija)
	Plav-Zabelj-Šćapica-Cerem (granica sa Albanijom)
	Vusanje-Zastan-Valbona (Albanja)
	Brzava-Prijelozi-Torine
	Medjuriječje-Liješnje-Velje Duboko-Kapetanovo Jezero-Opština Nikšić
	Šavnik-Žabljak-Mojkovac (preko Štitarice)

Željeznička infrastruktura

Primarna mreža – rekonstrukcija i unaprjeđenje	
Crnogorski dio pruge Beograd-Bar (Vrbnica – Bar u Crnoj Gori),	kraci Podgorica –Nikšić i Podgorica - Tuzi državna granica sa Albanijom
Sekundarna mreža - planirana	
Pljevlja - Bijelo Polje - Berane - Peć	(alternativa Mateševo-Peć);
Nikšić-Trebinje- Čapljina, veza na koridor V.	

Vazdušni saobraćaj

Postojeći aerodrom	Planirani manji aerodromi i unaprjeđenje postojećih
Aerodrom Podgorica <p>Aerodrom Tivat</p>	Beranane, Nikšić, Pljevlja, Žabljak, Bar, Ulcinj, Ćemovsko polje
	Izgradnja heliodroma u svim opštinama

Vodni saobraćaj

Luke za međunarodni saobraćaj	Bar, Budva, Kotor, Tivat (gat 1i2) i Zelenika.
Trgovačke luke	Luka Bar i luka Kotor, Zelenika
Brodogradilišne luke	Luka Bijela i Bonići – Tivat.
Luke nautičkog turizma	Budva, Tivat Porto Montenegro marina Bar, Porto Novi.

ENERGETIKA I ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA

• Ciljevi Plana:

- Sigurno snabdijevanje energijom (korišćenje sopstvenih resursa i povezivanje tržišta)
- Energetska nezavisnost
- Dominantno korišćenje obnovljivih izvora energije
- Energetska efikasnost
- Podrška razvoju elektromobilnosti

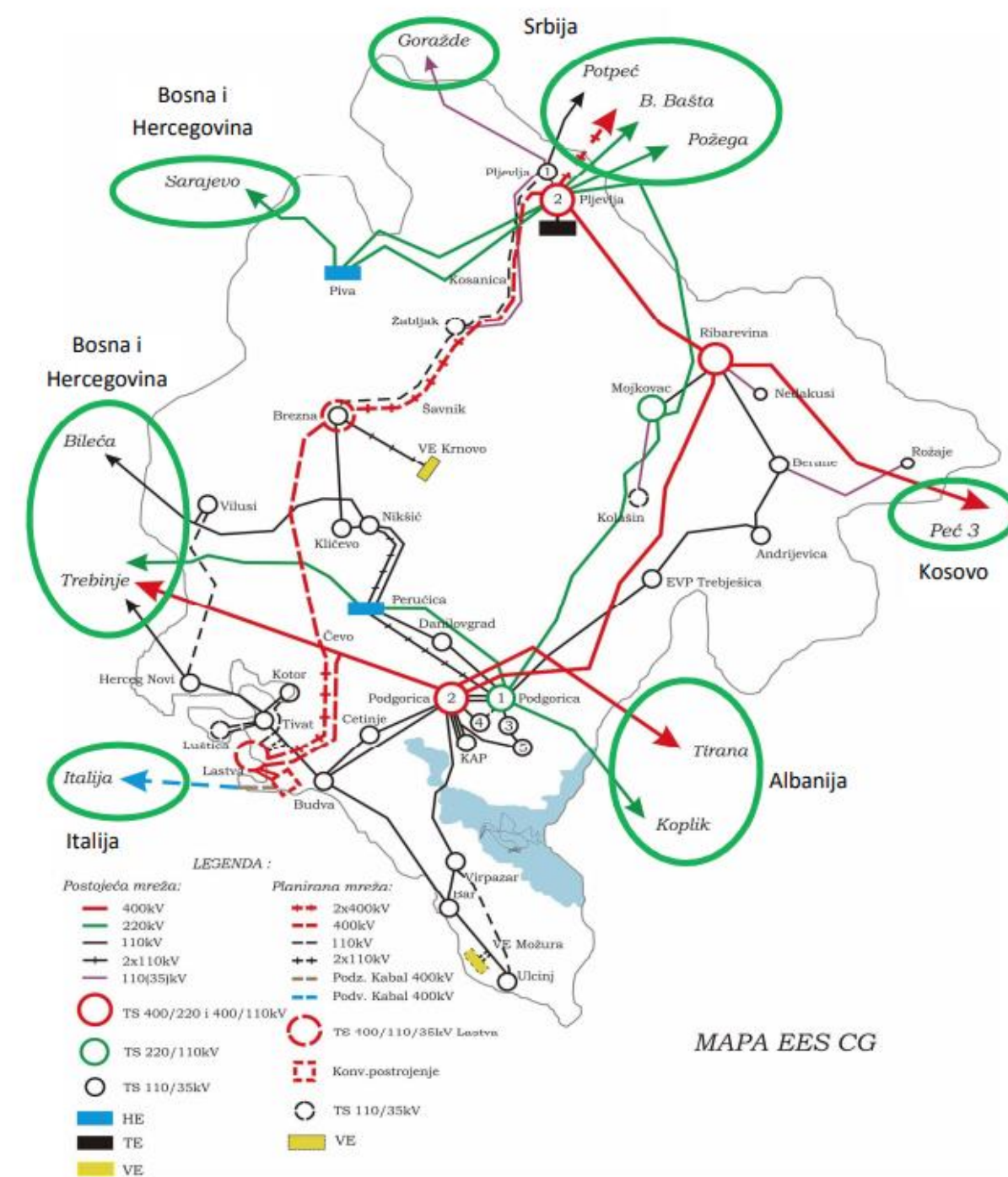
• Obaveze do 2030. godine

- Udio obnovljivih izvora u ukupnom energetsom bilansu (bio 33 % do 2020. godine)
- Smanjenje emisija GHG (35 % do 2030. godine)
- Povećanje energetske efikasnosti potrošnje primarne i finalne energije – biće fiksirana apsolutna vrijednost potrošnje energije do 2030. godine.
- Očekuje se značajno uvećanje ovih ciljeva.

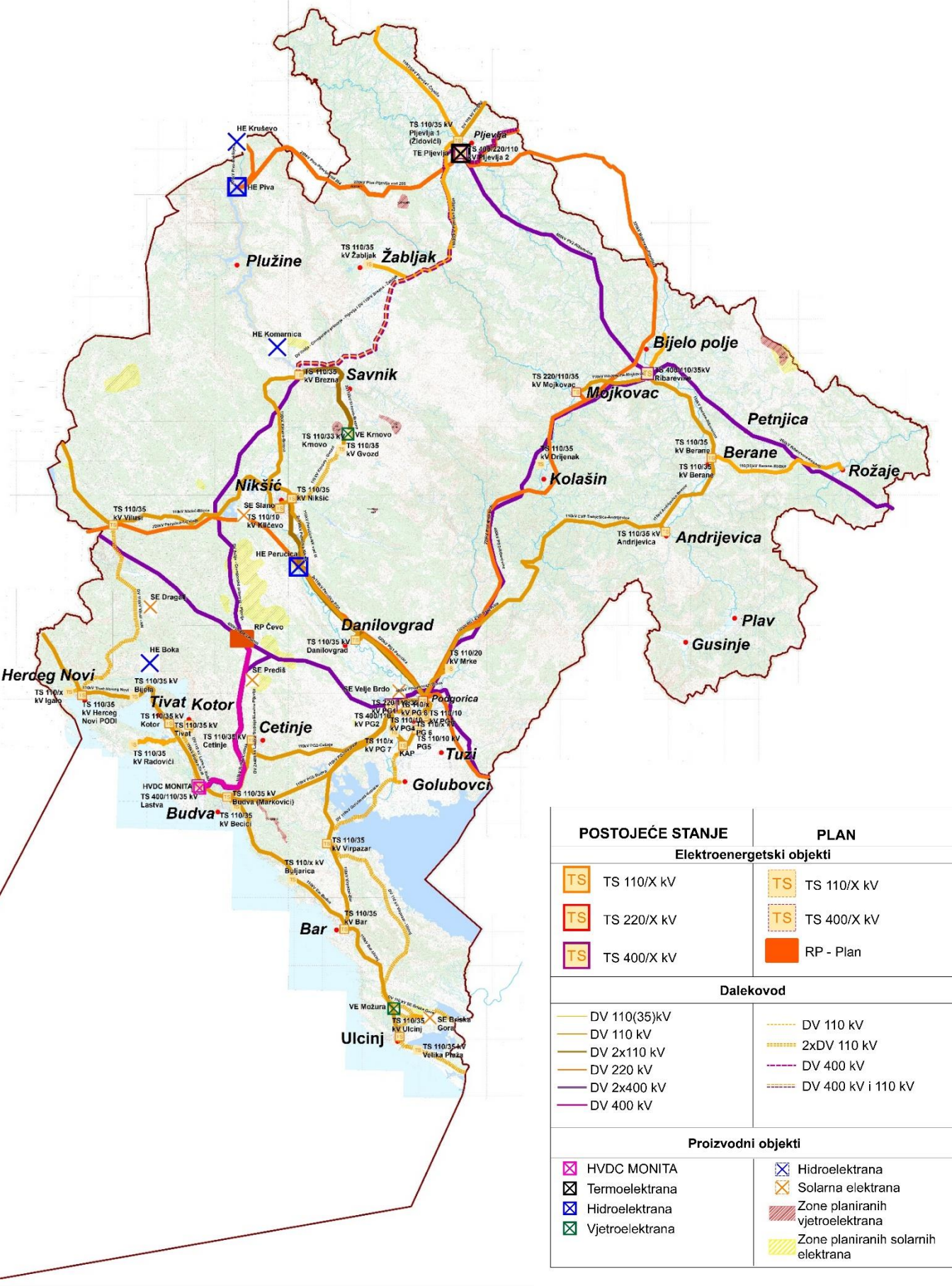
• Mrežna infrastruktura:

- Poboljšavanje veze sa okolnim sistemima kroz izgradnju novih interkonekcija što će omogućiti povećanje prekograničnih kapaciteta i efikasnije funkcionisanje tržišta električne energije (povezivanje sa okolnim tržištima)
- Poboljšanje pouzdanosti interne mreže kroz rekonstrukcije i izgradnju novih mrežnih elemenata
- Planiranje priključenja novih obnovljivih izvora energije.

- Crna Gora je **važno energetska čvorište** i zato podstiče nova ulaganja u obnovljive izvore energije. **Crnogorski prenosni sistem ima interkonektivne vodove prema: Srbiji – 2 DV 220 kV i DV 110 kV; Kosovu – DV 400 kV; Albaniji – DV 400 kV i DV 220 kV; Bosni i Hercegovini – DV 400 kV, 2 DV 220 kV i 2 DV 110 kV; Italiji – HVDC kabal 500 kV.**

ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA

POSTOJEĆE STANJE	PLAN
Elektroenergetski objekti	
TS 110/X kV	TS 110/X kV
TS 220/X kV	TS 400/X kV
TS 400/X kV	RP - Plan
Dalekovod	
DV 110(35)kV	DV 110 kV
DV 110 kV	2xDV 110 kV
DV 2x110 kV	DV 400 kV
DV 220 kV	DV 400 kV i 110 kV
DV 2x400 kV	
DV 400 kV	
Proizvodni objekti	
HVDC MONITA	Hidroelektrana
Termoelektrana	Solarna elektrana
Hidroelektrana	Zone planiranih vjetroelektrana
Vjetroelektrana	Zone planiranih solarnih elektrana

POSTOJEĆI ELEKTROENERGETSKI OBJEKTI

HVDC MONITA
TE Pljevlja

TS 110/X kV - Postojeća	TS 110/X kV - Planirana
KAP	TS 110/10 kV: Podgorica 7, Bečići, Igalo, Podgorica 6, Podgorica 8, Tuzi
TS 110/10 kV Kličevo	TS 110/20 kV Mrke
TS 110/10 kV PG3	TS 110/35 kV Žabljak
TS 110/10 kV PG4	TS 110/35 kV Becici
TS 110/10 kV PG5	TS 110/35 kV Bijela
TS 110/35 kV Andrijevica	TS 110/35 kV Drijenak
TS 110/35 kV Bar	TS 110/35 kV Gvozd
TS 110/35 kV Berane	TS 110/35 kV Radovići
TS 110/35 kV Brezna	TS 110/35 kV Velika Plaža
TS 110/35 kV Budva (Markovici)	TS 110/x kV Buljarica
TS 110/35 kV Cetinje	TS 110/x kV Igalo
TS 110/35 kV Danilovgrad	TS 110/x kV PG 6
TS 110/35 kV Herceg Novi PODI	TS 110/x kV PG 7
TS 110/35 kV Kotor	TS 110/x kV PG 8
TS 110/35 kV Nikšić	TS 110/35 kV : Luštica, Buljarica, Bijela, Drijenak, Golubovci, Velika Plaža, Žabljak
TS 110/35 kV Pljevlja 1 (Židovići)	
TS 110/35 kV Tivat	
TS 110/35 kV Ulcinj	
TS 110/35 kV Vilusi	
TS 110/35 kV Virpazar	

TS 220/X kV	
TS 220/110/35 kV Mojkovac	
TS 220/110/35 kV PG1	

TS 400/X kV – Postojeća	TS 400/X kV - Plan
TS 400/110 kV PG2	TS Cevo 400/110
TS 400/110/35 kV Lastva	TS 400/110/35 kV – Brezna
TS 400/110/35kV Ribarevine	
TS 400/220/110 kV Pljevlja 2	

Hidroelektrana (HE) – Postojeća	HE - Plan
HE Perućica	
HE Piva	HE Komarnica HE Kruševo

Vjetroelektrana (VE) - Postojeća	Zone planiranih vjetroelektrana i druga područja
VE Krnovo	VE Brajici
VE Možura	VE Gvozd VE Korita VE Bijela

Solarna elektrana (SE) – i druga područja Plan
SE Briska Gora
SE Dragalj
SE Prediš
SE Slano
SE Velje Brdo
SE Montečevo
SE Željezara
SE Krupac
SE Velstovo

Postojeći dalekovodi

DV 110 kV	DV 110(35) kV	DV 220 kV	DV 2x110 kV -	DV 400 kV	DV2X400KV
Krnovo - Gvozd	Berane-Rožaje	Mojkovac-Pljevlja2	Krnovo-Brezna	PG2-Ribarevine	Lastva-Trebinje&Lastva-Pljevlja
Mrke	Pljevlja1-Čajniče	Perućica-Trebinje	Perućica-Nikšić	PG2-Trebinje	
Ulcinj - TS Velika Plaža	Pljevlja1-Žabljak	PG1-gran.Albanija	Perućica-PG1	Podgorica2-Tirana	
Velika Plaža - Albanija	Ribarevine-Nedakusi	PG1-Mojkovac	Lastva-Tivat	PV2-Ribarevine	
Andrijevic-Berane		PG1-Perućica		Ribarevine-Kosovo	
Bar-Budva		Piva-BukBijela		Lastva-Trebinje - Lastva-Pljevlja	
Bar-Ulcinj		Piva-Pljevlja vod 264		Lastva-Podgorica	
Berane-Ribarevine		Piva-Pljevlja vod 265			
Budva-Cetinje		Bajina Bašita			
Budva-Tivat		Pošega			
EVP Trebješica-Andrijevic					
Herceg Novi-Tivat					
Kličevo-Brezna					
Nikšić-Bileća					
Perućica-Danilovgrad					
Perućica-NK vod III					
PG1-Danilovgrad					
PG1-EVP Trebješica					
PG1-PG2 vod I					
PG1-PG2 vod II					
PG1-PG3					
PG2-Budva					
PG2-Cetinje					
PG2-KAP vod II					
PG2-KAP vod III					
PG2-PG4					
PG2-PG5					
PG2-Virpazar					
Pljevlja1-Pljevlja2					
Ribarevine-Mojkovac					
Tivat-Herceg Novi					
T-otcjep Vilusi					
Virpazar-Bar					
Budva-Lastva					
Potpeć					
PG1 - TS PG8					

Planirani dalekovodi

DV 110 kV	DV 400 kV	DV 400 kV - Postojeći/Plan
Tivat - Radovići	Bajina Bašita	Italija - Crnogorsko primorje - Pljevlja
Tivat-Kotor		
Briska Gora - Albanija		
Lastva - Kotor		
SE Briska Gora		
Virpazar - Ulcinj		
Vilusi - HN		
Golubovci-Virpazar		
PG 5 - Golubovci		

Mreža 35 kV

Bar:

- Uklapanje TS 110/35 kV Buljarica u 35 kV mrežu
- Dvosistemstiki vazdušni vod 35 kV do postojećeg voda prema:
- Postojećoj TS 35/10 kV Sutomore
- Budućoj TS 35/10 kV Maljevik,
- Dva vazdušna voda 35 kV prema TS 35/10 kV Čanj
- Vazdušni vod 35 kV prema postojećoj TS 35/10 kV Buljarica
- Novi podzemni vod iz planiranog postrojenja 35 kV TS 110/35 kV Buljarica prema TS 35/10 kV Buljarica Nova.

Budva:

- TS 35/10 kV Krstac
- TS 35/10 kV Buljarica Nova
- TS 35/10 kV u reonu Topliša sa priključnim vodovima 35kV iz pravca TS 400/110/35 kV Lastva
- 3 podzemna kabovska voda 35 kV iz TS 400/110/35 kV Lastva prema postojećim TS 35/10 kV Dubovica i TS 35/10 kV C. Stanica
- 35 kV podzemni kablovski vod TS 110/35 kV Markovići - TS 35/10 kV Miločer
- 35 kV podzemni kablovski vod TS 35/10 kV Miločer - TS 35/10 kV Krstac
- 35kV podzemni kablovski vod TS 35/10 kV Krstac - TS 35/10kV Petrovac
- 35 kV podzemni kablovski vod TS 35/10 kV Petrovac - TS 110/35 kV Buljarica
- 35 kV podzemni kablovski vod TS 35/10 kV Rozino - TS 35/10 kV Lazi
- 35kV podzemni kablovski vod TS 110/35 kV Markovići - Rasklopište Vrh Lazi

Kolašin

- 35kV podzemni vod TS 35/10 kV Breza - mHE Rijeka Musovića;
- 35kV podzemni vod od TS 35/10 kV Jezerine do mHE Jelovica 2, čime će se kompletirati 35kV veza od TS 35/10kV Jezerine do rasklopnog postrojenja 35kV Buče i TS 110/35kV Berane (Rudeš);
- Podgorica i Golubovci
- Vod 35 kV, od TS 35/10 kV Ljubović do TS 35/10 kV Gornja Zeta
- Vod 35 kV od TS 35/10 kV Gornja Zeta - TS 110/35/10 kV Golubovci
- Vod 35 kV od TS 35/10 kV Virpazar - TS 110/3
- 5/10 kV Golubovci

Tivat

- TS 35/10 kV Kalardovo sa priključnim dvostrukim podzemnim vodom iz TS 110/35 kV Gradiošnica
- TS 35/10 kV Opatovo sa priključenjem "ulaz-izlaz" na podzemni vod Tivat-Opatovo
- Zamjena postojećih vazdušnih vodova 35 kV Gradiošnica-Tivat i Tivat-Opatovo novim podzemnim vodovima
- Novi dvostruki 35 kV podzemni vod od TS 110/35 kV Gradiošnica do TS 35/10 kV Porto Montenegro
- Podzemni 35 kV vod od TS 35/10 kV Opatovo do TS 35/10 kV u reonu Prčnja
- Podzemni 35 kV vod od TS 110/35 kV Gradiošnica do TS 35/10 kV Račica
- Vod 35 kV od TS 110/35 kV Tivat (Gradiošnica) do 35 kV kablovske kule Sv. Nedelja koja je u Opštini H. Novi

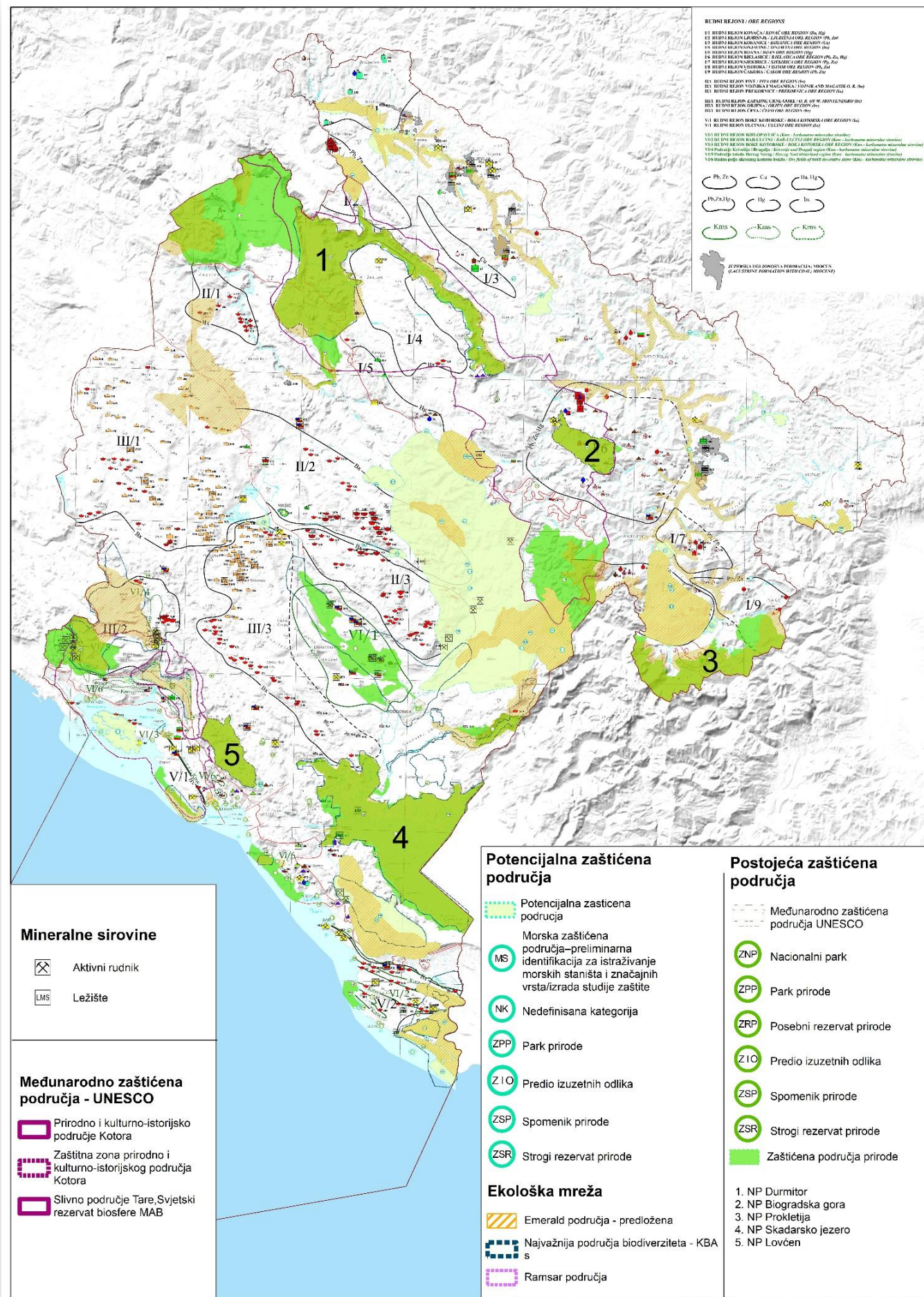
Herceg Novi

- Podzemni vod 35kV od TS 35/10 kV Tri Krsta - TS 35/10kV Klinci

Gusinje

- Vazdušni vod 35 kV Đulići – Gusinje

RUDARSTVO, INDUSTRIJA I ISTRAŽIVANJE UGLJOVODONIKA

Zaštićena područja i područja perspektivna za istraživanje ležišta mineralnih sirovina sa lokacijama najznačajnijih ležišta u Crnoj Gori

- Područja mineralnih sirovina čuvati od drugih namjena
- *Poštovanje zakonske regulative i strateških dokumenata*
- *Propisi EU koji se odnose na istraživanje mineralnih sirovina*
- *Direktive*
- *Sva strateška dokumenta propisuju razumnu eksploataciju mineralnih sirovina uz primjenu mjera prostorne i ekološke zaštite.*

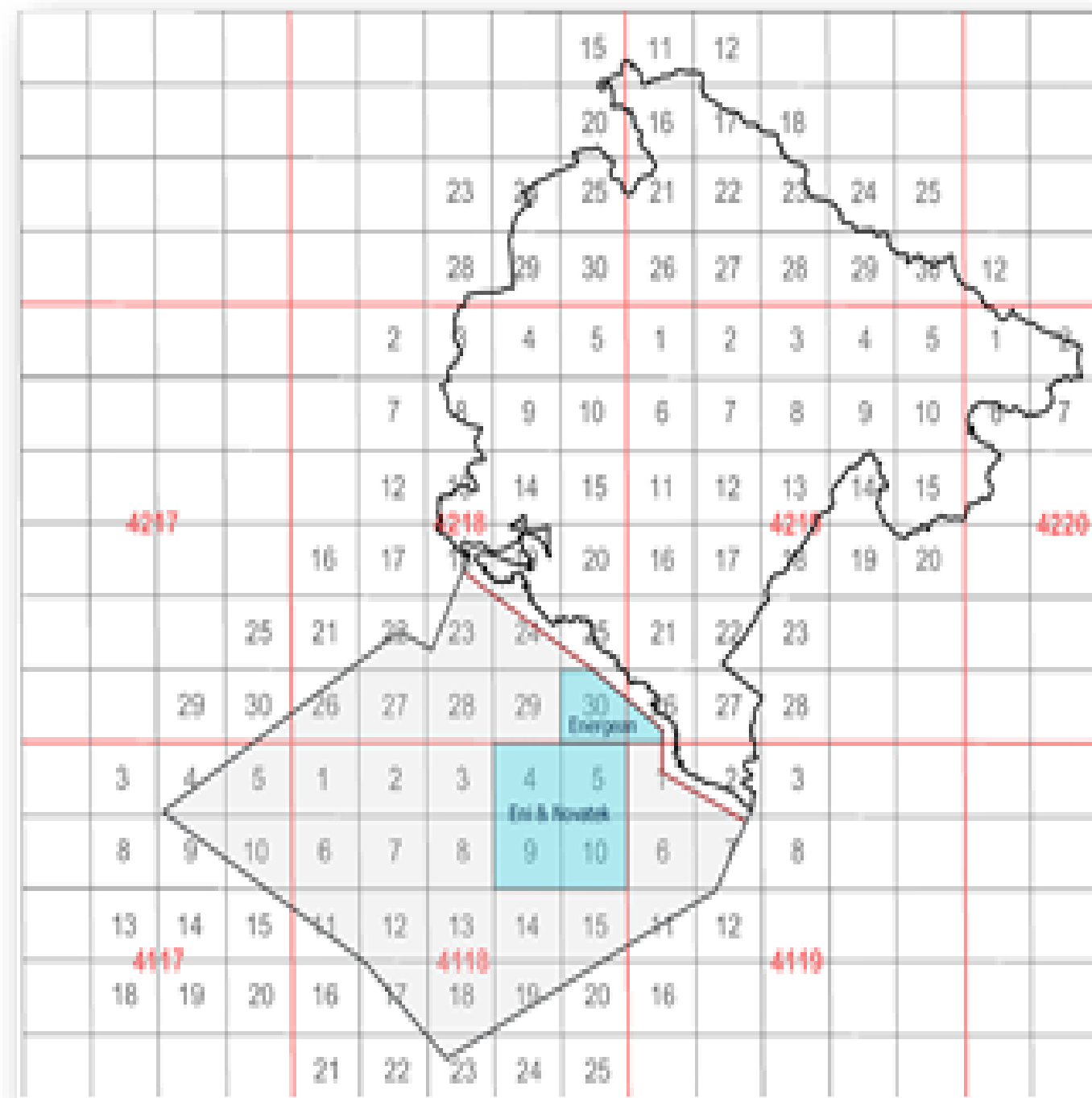
PROIZVODNJA UGLJIVODONIKA

- **Jadranski basen kao i region Spoljnih Dinarida, kome pripada kopneni dio crnogorske teritorije - prostor na kome je moguće naći komercijalne rezerve nafte i gasa.**
- Za ovu aktivnost biće **izuzet** obalni pojas u širini od 3 km, na kome u skladu sa Zakonom nijesu dozvoljene bilo kakve aktivnosti vezane za istraživanje i proizvodnju ugljovodonika.
- Istraživanja na prostoru crnogorskog podmorja.

Planiraju se primarno OIE, ali i ukazuje na uloga nafte i gasa;

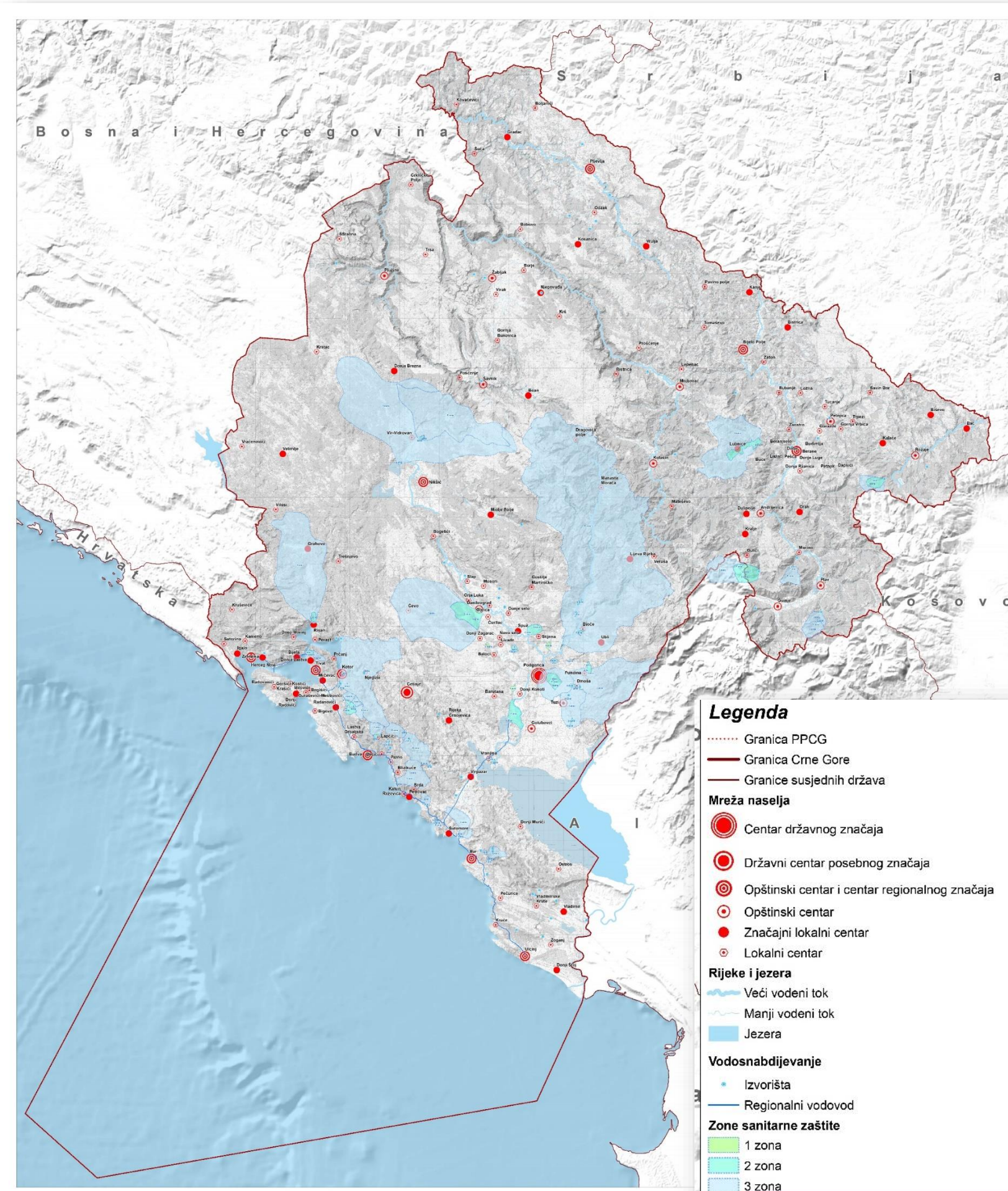
- Čak i kada bi se svi putnički automobili, koji danas postoje na svijetu, zamijenili električnim, to bi u konačnom, smanjilo ukupnu potrošnju nafte i gasa za samo 20 %. Ostalih 80 %, ostaje za kamionski i brodski prevoz, avionski saobraćaj i ogroman konzum koji danas ima petrohemija.
- Nafta i gas će još dugo imati ulogu primarnog energenta u svijetu.
- Od rezultata bušenja zavise i buduće aktivnosti u „upstream sektoru“ u Crnoj Gori.

Položaj razmatranih područja –podjela na blokove

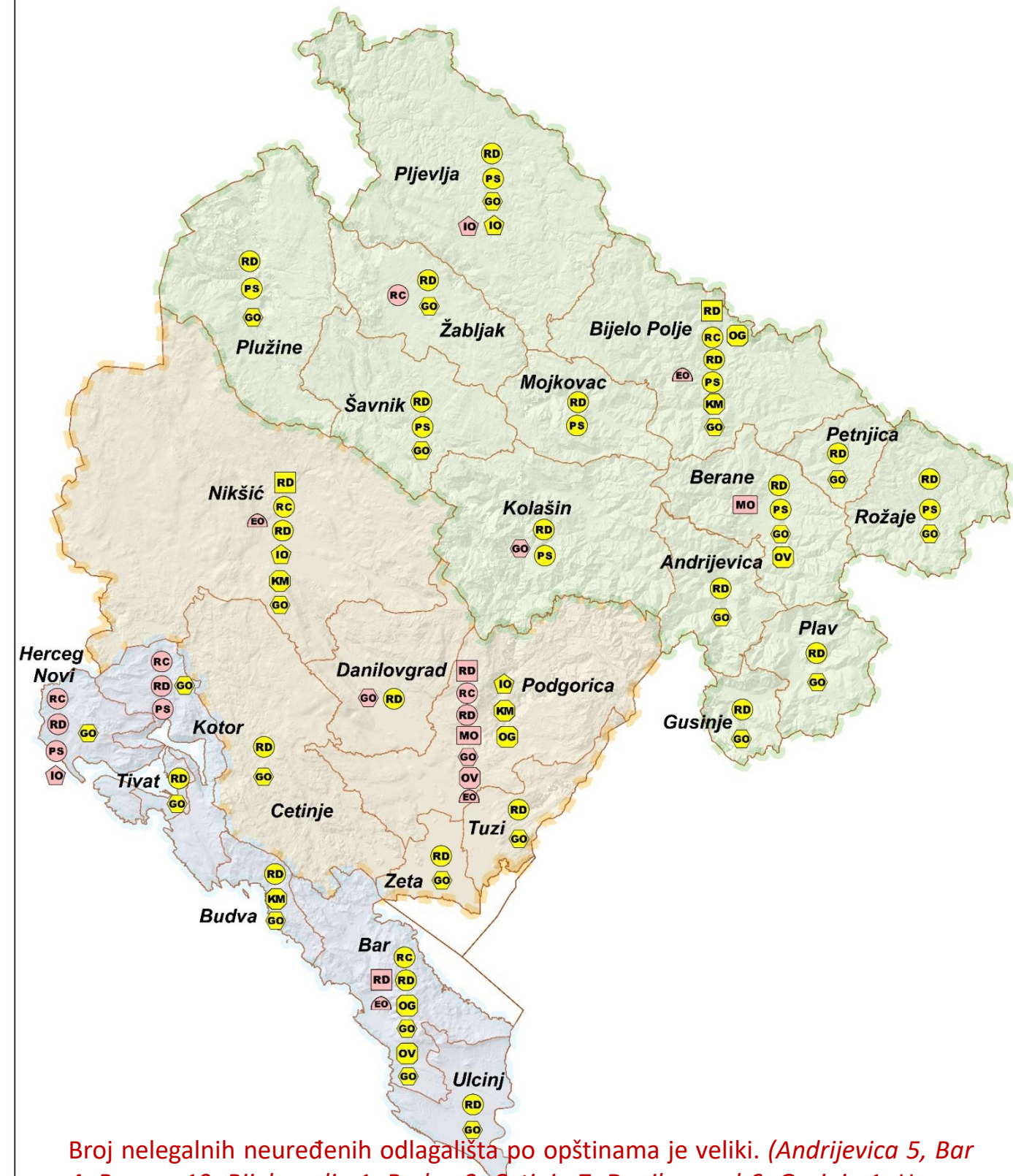
(Izvor: Uprava za ugljovodonike)

VODOPRIVREDA

KORIŠĆENJE VODA	
1	Strateški ciljevi
	Obezbjedenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina.
	Operativni ciljevi
1.1	Povećanje obuhvata javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95%
1.2	Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30%.
1.3	Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti
1.4	Racionalno korišćenje vode
1.5	Obezbjedenje vode za industrijsku proizvodnju
1.6	Obezbjedenje vode za navodnjavanje
2	ZAŠTITA KVALITETA VODA
	Strateški ciljevi
	Postizanje i održavanje dobrog statusa i dobrog ekološkog potencijala vodnih tijela površinskih i podzemnih voda, radi zaštite zdravlja ljudi, očuvanja akvatične flore i faune i zadovoljavanja potreba korisnika voda.
	Operativni ciljevi
2.1	Prevenција zagađenja površinskih i podzemnih voda
2.2	Smanjenje unosa zagađenja od koncentrisanih izvora zagađivanja
2.3	Smanjenje količina zagađenja koje dopijeva u površinske i podzemne vode sa neuređenih i nehigijenskih deponija otpada
2.4	Smanjenje unosa zagađenja od rasutih izvora zagađivanja
2.5	Uspostavljanje i korišćenje zaštićenih područja u skladu sa Zakonom o vodama
2.6	Zaštita kvantiteta i kvaliteta podzemnih voda
3	ZAŠTITA OD VODA
	Strateški ciljevi
	Smanjenje rizika od štetnog dejstva voda
	Operativni ciljevi
3.1	Razvoj sistema zaštite od poplava spoljnim vodama
3.2	Uređenje vodotoka u skladu sa uslovima životne sredine
3.3	Očuvanje i poboljšanje vodnog režima namjenskom eksploatacijom rječnih nanosa
3.4	Poboljšanje uslova zaštite od erozije i bujica
3.5	Praćenje stanja i održavanje objekata i radova

UPRAVLJANJE OTPADOM

Broj nelegalnih neuređenih odlagališta po opštinama je veliki. (Andrijevica 5, Bar 4, Berane 19, Bijelo polje 1, Budva 3, Cetinje 7, Danilovgrad 6, Gusinje 1, Herceg Novi 14, Kotor 20, Kolašin 6, Mojkovac 8, Nikšić 10, Podgorica 21, Plav 8, Plužine 1, Petnjica 1, Pljevlja 9, Rožaje 5, Šavnik 1, Tivat 4, Ulcinj 1, Žabljak 2). Neuređena odlagališta narušavaju ambijent, zagađuju životnu sredinu i predstavljaju ograničenje u namjeni prostora.

Plan upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom - Postojeće stanje

- RD** Regionalna deponija
- RC** Reciklažni centar
- RD** Reciklažno dvorište
- PS** Pretovarna stanica
- IO** Izvođenje sanacije industrijskog otpada
- MO** Obrada medicinskog otpada
- GO** Definisane lokacije za odlaganje neopasnog građevinskog otpada
- OV** Postojeće postrojenje za tretman otpadnih vozila
- EO** Tretman električnog i elektronskog otpada

Upravljanje otpadom - Plan

- RD** Regionalna deponija
- RC** Reciklažni centar
- RD** Reciklažno dvorište
- PS** Pretovarna stanica
- IO** Planirana sanacija industrijskog otpada (KAP, Željezara, TE Pljevlja)
- KM** Planirano postojenje za termičku obradu kanalizacionog mulja
- GO** Lokacije za odlaganje neopasnog građevinskog otpada koje treba definisati u lokalnim zajednicama
- OG** Planirano postrojenje za obradu otpadnih guma
- OV** Planirano postrojenje za tretman otpadnih vozila

Regionalna deponija - postojeća	Bar, Podgorica
Regionalna deponija - plan	Bijelo Polje, Nikšić
Reciklažni centar - postojeći	Herceg Novi, Kotor, Podgorica, Žabljak
Reciklažni centar - planirani	Bar, Bijelo Polje, Nikšić
Reciklažno dvorište - postojeće	Herceg Novi, Kotor, Podgorica
Reciklažno dvorište - planirano	Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Danilovgrad, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Tivat, Tuzi, Ulcinj, Zeta, Žabljak, Šavnik,
Pretovarna stanica - postojeća	Herceg Novi, Kotor
Pretovarna stanica - planirana	Šavnik, Berane, Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac, Pljevlja, Plužine, Rožaje
Izvedena sanacije industrijskog otpada	Bijela, Gradac
Planirana sanacija industrijskog otpada (KAP, Željezara, TE Pljevlja)	Nikšić, Pljevlja, Podgorica
Postojenje za termičku obradu kanalizacionog mulja - planirano	Bijelo Polje, Budva, Podgorica
Definisane lokacije za odlaganje neopasnog građevinskog otpada	Danilovgrad, Kolašin, Podgorica
Lokacije za odlaganje neopasnog građevinskog otpada koje treba definisati u lokalnim zajednicama	Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Cetinje, Gusinje, Herceg Novi, Kotor, Nikšić, Petnjica, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Tivat, Tuzi, Ulcinj, Zeta, Žabljak, Šavnik
Postrojenje za obradu otpadnih guma - planirano	Bar, Bijelo Polje, Podgorica
Postrojenje za tretman otpadnih vozila - postojeće	Podgorica
Postrojenje za tretman otpadnih vozila - planirano	Bar, Berane
Tretman električnog i elektronskog otpada	Bar, Bijelo Polje, Podgorica
Obrada medicinskog otpada	Berane, Podgorica

ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE I EKOLOŠKE MREŽE

Legenda

- Državna granica Crne Gore
 - Centar državnog značaja
 - Državni centar posebnog značaja
 - Opštinski centar i centar regionalnog značaja
 - Opštinski centar
- ### Međunarodno zaštićena područja
- Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora-UNESCO
 - Zaštitna zona prirodno i kulturno-istorijskog područja Kotora
 - Slivno područje Tare, Svjetski rezervat biosfere MAB - UNESCO
- ### Nacionalna zaštićena područja prirode
- Međunarodno zaštićena područja UNESCO
 - Nacionalni park
 - Park prirode
 - Posebni rezervat prirode
 - Predio izuzetnih odlika
 - Spomenik prirode
 - Strogi rezervat prirode
 - Zaštićena područja prirode
 - Područja planirana za zaštitu
- ### Ekološka mreža
- Ramsar područja
 - Najvažnija područja biodiverziteta - KBA s
 - Emerald područja - predložena
- ### Područja na moru
- Ribolovna područja zasticena
 - Zaštićena ribolovna područja
 - Područja vrijednih morskih stanista
 - Područja potencijalnih vrijednih staništa

MEĐUNARODNO ZAŠTIĆENA PODRUČJA -UNESCO
Kotorsko-Risanski zaliv
Zaštitna zona Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora
Slivno područje Tare

NACIONALNA ZAŠTITA - POSTOJEĆA ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE
--

NACIONALNI PARK
Nacionalni Park Biogradska gora
Nacionalni park Durmitor
Nacionalni park Lov–ćen
Nacionalni park Prokletije
Nacionalni park Skadarsko jezero
PARK PRIRODE
Park prirode "Orjen"
Park prirode "Rijeka Zeta"
Park prirode "Stari Ulcinj"
Park prirode "Ulcinjaska solana"
Park prirode Dragi–ćinica i Komarnica
Park prirode Katič
Park prirode Komovi
Park prirode Piva
Park prirode Platamuni
POSEBNI REZERVAT PRIRODE
Lokaliteti “Sopot”i Dražin vrt” (dio Dražin vrt)
Lokaliteti “Sopot”i Dražin vrt” (dio Sopot)
Tivatska solila
PREDIO IZUZETNIH ODLIKA
Savinska Dubrava
Trebjesa
SPOMENIK PRIRODE
Đalovića klisura
Arboretum u Grahovu
Botanički vrt Dulovine
Brdo Spas kod Budve
Gornjepoljski vir
Hrast česvina (Quercus ilex) - Ulcinj, ispod sela Komina
Hrast medunac (Quercus pubescens) - Kotor, Donji Orahovac
Hrast medunac (Quercus pubescens) - Podgorica, gradska op–ćtina Tuzi, u Vranju
Hrast medunac (Quercus pubescens) - Ulcinj, u Krutima
Hrast medunac (Quercus pubescens) - Ulcinj, u Zoganju
Hrast medunac (Quercus pubescens), skupina stabala - Kotor, kod crkve Sv. Petke
Hrast prnar (Quercus coccifera), skupina stabala - Ulcinj, u Meterizima

Jama Duboki do na Njegusima
Kompleks zelenih površina koje se nalaze između tvrđava Forte Mare i tvrđave Citadele
Lipska pećina
Mala ulcinjska plaža
Maslina - Olea europaea L. (fam. Oleaceae) - Budva, Pi–ćanovina u selu Ivanovići
Njegošev park na Cetinju
Novakovica pecina kod Tomaseva
Park 13 jul
Park hotela "Boka"
Park Muzeja na Topolici
Park u dvorištu dječje bolnice na Cetinju
Pecina Babatusa
Pecina Globočica
Pecina Magara
Pecina Špilja kod Trnova Virpazar
Plaža Čanj
Plaža Bečići
Plaža Buljarica
Plaža Drobni pijesak
Plaža Jaz
Plaža Lučice
Plaža Mogren
Plaža Pećin
Plaža Petrovac
Plaža Pržno kod Tivta
Plaža Sutomore
Plaža Topolica
Plaža Valdanos
Plaža Veliki pijesak
Plaže Svetog Stefana i Miločera
Poluostrvo Ratac sa Žutokrljicom
Sastojina lovora i oleandera iznad vrela Sopot kod Risna
Slovenska Plaža
Spomenik prirode "Kanjon Cijevne"
Spomenik prirode "Park šuma Gorica"
Stablo Crne topole (Populus nigra L.) u Starom gradu Kotoru
Stablo Stare masline (OLEA europaea L.) na Mirovici u Baru
Stari Ulcinj (otok i plaža)
Velika plaža kod Ulcinja
Veliki gradski park Tivat
Strogi rezervat prirode
Manastirska Tapija
Mrijestilište ukljeve na Skadarskom jezeru
Rezervat Pančeva oka

ZAŠTIĆENA RIBOLOVNA PODRUČJA	
kanal Port Milena	od ušća kanala u more do Solane, uključujući obodni kanal Solane u rijeku Brdelu, površine 28.5 ha;
Tivatska solila	prostor pokriven postojećim bazenima u površini od 50 ha/139,8 ha;
Krtolska uvala sa uvalom Kukuljina,	potez lučica Kaliman - ostrvo Milosrđa do spoljnog rta na ulazu u uvalu Bjelila, površine 659,9 ha;
ušće Morinjske rijeke:	od ušća rijeke u more uzvodno u dužini od 700 m do mlina Čatovića i Milinovića;
ušće Mrčevske rijeke:	od ušća rijeke u more do mosta na novom putu za poluostrvo Luštica u dužini od 700 m;
ušće Gradiošnice:	od ušća rijeke u more do mosta na magistralnom putu u dužini od 450 m;
ušće Velikog potoka (Široka rijeka):	od ušća rijeke u more, uzvodno u dužini od 1000 m i prosječnom širinom korita od 13 m;
ušće rijeke Sutorine	od ušća rijeke u more, uzvodno, do mosta na magistralnom putu Herceg Novi – Debeli Brijeg;
ušće Škurde (Škurda 1 i Škurda 2 – Mala rijeka):	od izvorišta do ušća u more i dio mora ispred ušća do poteza pristanište, ispred Fakulteta za pomorstvo i početak naselja Muo, površine 21,4 ha.

Kotorsko-risanski zaliv: područje od posebnog značaja za reprodukciju i ishranu riba i riblje mlađi	
Glavne zone mriješćenja nalaze se:	u području centralnog dijela Kotorskog i Risanskog zaliva; na dijelu Tivatskog zaliva (ispred rezervata prirode „Solila“).

RIBOLOVNO PODRUČJE OTVORENOG MORA	
dvije vrijedne zone mriješćenja inćuna:	- od uvale Bigova do Budvanskog zaliva; - od Crnog rta do granice sa Albanijom;
Prostorna distribucija adultnog dijela populacija inćuna i sardele	- na potezu Platamuni – Budva; - područje ispred Ulcinja.
Demerzalni resursi - najvrijednije područje biomase	- područje od rta Jaz do Dobre Vode.

Područja vrijednih morskih staništa:	
Zaliv Trašte	područje ispred Ratca, područje ispred Budve – Budvanska
područje ispred Velike plaže, akvatorijum Tivatskih solila	
pjeskovitih staništa	duž obale u Crnoj Gori i u koja spadaju plaže poput Plavih horizonata, Petrovac, Čanj, Velika plaža, Sutomore, Slovenska plaža, Bečići, itd.),
morske pećine i jame	(na potezu Luštica – Donji Grbalj i u području Ulcinja, od kojih su posebno interesantne Volujica, Plava špilja, Krekavica),
vrulja	(vrela Gurdic, vrulje ispod strmih obala Lovćena između Ljute i Perasta, kao i ispod padina Orjena između Risna i Morinja; najinteresantnija je Risanka vrulja koja se nalazi neposredno ispod vrela Sopot)

EMERALD EKOLOŠKA MREŽA
Skadarsko jezero, Velika Plaža sa Solanom Ulcinj, Buljarica, Tivatska solila, Šasko jezero, rijeka Bojana, Knete, Ada Bojana, Kotorsko-risanski zaliv, Orjen, Pećin plaža, brdo Spas u Budvi, ostrva Katič, Donkova i Velja seka, Platamuni.

POTENCIJALNA ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE

I. Primorski dio – obalna i morska zaštićena područja
a) Obalna (kopnena) zaštićena područja - Mogućnost proširivanja granica postojećih zaštićenih područja(postupak revizije): Buljarica, Velika plaža, Tivatska solila, Šasko jezero, rijeka bojana, Knete, Ada Bojana, Kotorsko-risanski zaliv.
a) Morska zaštićena područja –preliminarno identifikovana za ciljana istraživanja morskih staništa i vrsta značajnih za zaštitu i kasnije izradu studija zaštite i stavljanje pod zaštitu: Zona 1 – zona zaliva Mamula (oko 200 ha); Zona 2 – zaliv Valdanos do granice PP “Stari Ulcinj” (oko 100 ha); Zona 5 – Hrid Đeran (oko 110 ha) i ušće Bojane do granice sa Albanijom (oko 1100 ha)
I. Kontinentalni dio:
a) Nacionalna kategorija: Strogi rezervat prirode (član 21): <ul style="list-style-type: none">- Zeletin (dio, goveđak i dr)- Tuležine (dio)- Stupski potok
● Nacionalna kategorija: Park prirode (član 24): <ul style="list-style-type: none">– Paninski masiv Rumije (može da uključi i Sutorman, Lonac i Vrsutu)– Sinjajevina (alternativno se može izdvojiti šira zona Babjeg zuba ili planina Osuđenik 1935 m.n.v. u nekoj drugoj kategoriji zaštite)– Ljubišnja– Štedim– Turjak sa Hajlom– Gorni tok Čehotine na teritoriji opštine Bijelo Polje (od Stožera do Kovrena)– Donji tok Čehotine (od Pljevalja do ušća u Drinu, uključuje i Gradac koji je odmah pored rijeke)– Zeletin (cio planinski masiv)– Djelovi kučkih prokletija (van PP „Komovi“): 1 cjelina: Žijovo - Šila Velja – Treskavac, 2 cjelina: Prijun – Vila – Prasica – Beškeća – Krisitor, 3 cjelina: Surdup - Kariman – Torač– Lukavica (kao šira prediona cjelina koja uključujeBorovnik, Mali i Veliki Žurim, Ilijin vrh, Stožac, Trebiješ, Kapetanovo i Manito-Brnjičko jezero).
• Nacionalna kategorija: SPOMENIK PRIRODE (član 25) <ul style="list-style-type: none">– Zabran Kralja Nikole u Morakovu, sa širom zonom izvorišnog sliva Gračanice,– Platije,– Kanjon Male Rijeke,– Kanjon Mrtvice,– Kanjon Ibrištice,– Kanjon Rijeke Piperske,– Bogutovski potok (desna priroka rijeke Morače, kanjonski dio),– Bjelopoljska Bistrica (desna priroka Lima, van granica Đalovića klisure)– Tifranska klisura kod Berana– Morinjski zaliv– Plavsko jezero– Čakor (sa izvorišnim dijelom Bjeluhe do granice sa Kosovom);– Torna (Bablji zub)– Jerinja glava– Bjeloševske bare (od škole u D. Morakovu do Slapa, mosta na Gračanici)– Semolj, vlažne livade– Budoške bare– kanjoni gornjeg toka Popče i Radmanske rijeke– Veliko i Malo Pošćensko jezero
● Nacionalna kategorija: Predio izuzetnih odlika <ul style="list-style-type: none">– Visitor (opciono i <u>Zeletin</u>, kao Park prirode)– Bukove šume na Obzovici– Luštica– Slivno područje rijeke Morače - kao integrisano zaštićeno područje (-hidrološki sliv) ili (opciono) kao pojedinačni kanjoni / kanjonske doline

I. Nekategorisana potencijalna zaštićena područja

1. IPA područja (van postojećih zaštićenih područja i drugih potencijalnih zaštićenih područja)
2. IBA područja (van postojećih zaštićenih područja i drugih potencijalnih zaštićenih područja)
3. EMERALD područja (van postojećih zaštićenih područja i drugih potencijalnih zaštićenih područja)
4. Morski zdravstveno - ekoški lokaliteti:
5. Rijetke, dobro očuvane šumske zajednice(ako se neka šira područja ne stave pod zaštitu), drvoredi i sl
6. Reprezentativna/stara/monumentalna stabla:
7. Speleološki objekti:
8. Hidrološki fenomeni:
9. Geološki i geomorfološki / reljefni oblici i fenomeni:
10. Reprezentativni karstni oblici – muzge, vrtače, kamenice, škrape, kraška polja, etc
11. Pedološki objekti geonasljeđa:
12. Arheološki objekti geonasljeđa
13. Objekti istorijsko-geološkog i stratigrafskog nasljeđa
14. Strukturni objekti
15. Objekti petrološkog nasljeđa
16. Objekti neotektonske aktivnosti

TURIZAM

Kontrolisan i održiv razvoj turističke privrede.

Opšta načela planiranja turističkog razvoja

- **Zaštita prostora kao temelj razvoja turizma,**
- **Racionalno utvrđivanje turističkih zona,**
- Smislen razvoj cjelovitih zona i turističkih središta,
- Osiguravanje generalne infrastrukture kao osnovni preduslov realizacije turističkih projekata,
- Poštovanje specifičnosti regiona i područja Crne Gore u planiranju turizma ,
- Uvođenje modernog sistema mjerenja i nadzora smještajnog kapaciteta,
- Visok stepen nekonkurentnog i sezonalnog smještajnog kapaciteta u ukupnoj smještajnoj strukturi - jedan od ključnih izazova Primorskog regiona u narednom periodu – **cilj cjelogodišnji turizam;**
- Sistem razvoja konkurentne smještajne strukture,
- Ulaganje u kvantitet i kvalitet plaža,
- Razvoj i unaprjeđenje dostupnosti destinacije.....

MODEL RASTA SMJEŠTAJNIH KAPACITETA U CRNOJ GORI

- Predviđa se rast ukupnog smještajnog kapaciteta za oko 30 000 novih ležaja u 2030. g u odnosu na 2019. g.
- Primorski region - predviđeno 7 000 novih ležaja, isključivo u 4* i 5* kategorijama, dok je u nižim kategorijama predviđeno smanjenje kapaciteta.
- Središnji region - U projekciji do 2030. godini predviđa se dodatno unaprjeđenje strukture sa učešćem hotelskih kapaciteta od 53%.
- Sjeverni region - predviđena najsnažnija stopa rasta kvalitetnih kapaciteta u hotelima i sličnim objektima, ali i rast kapaciteta u specijaliziranim planinskim kampovima. Do 2030. godine predviđen je rast sa 4.353 na 10.100 kreveta;
- **Za period 2030 do 2040.godine potrebno je ažurirati model rasta nakon uvođenja sistema mjerenja smještajnih kapaciteta.**

Tabela 5.5. - 1. Model rasta registrovanih smještajnih kapaciteta Crne Gore do 2030. godine

SMJEŠTAJNA VRSTA	2011.		2019.		Prosječna a godišnja stopa rasta 2019. / 2011.	2025.		Prosječna a godišnja stopa rasta 2025. / 2019.	2030.		Prosječna a godišnja stopa rasta 2030. / 2019.
	kapacitet	učešće	kapacitet	učešće		kapacitet	učešće		kapacitet	učešće	
Hoteli i slični objekti	35.306	23,0%	40.814	19,7%	1,8%	52.200	34,0%	4,2%	53.700	22,7%	2,5%
5	1.310	0,9%	2.862	1,4%	10,3%	6.000	3,9%	-	9.800	4,1%	11,8%
4	8.278	5,4%	21.736	10,5%	12,8%	34.200	22,3%	7,8%	34.800	14,7%	4,4%
3	8.407	5,5%	9.210	4,5%	1,1%	11.000	7,2%	3,0%	8.600	3,6%	-0,6%
2	13.177	8,6%	5.217	2,5%	-10,9%	1.000	0,7%	-24,1%	500	0,2%	-19,2%
1	4.134	2,7%	1.789	0,9%	-9,9%	-	0,0%	-100,0%	-	0,0%	-100,0%
Kamp	2.554	1,7%	2.925	1,4%	1,7%	4.530	3,0%	-	6.250	2,6%	7,1%
Privatni smještaj	115.513	75,3%	163.135	78,9%	4,4%	170.020	110,9%	0,7%	176.700	74,7%	0,7%
UKUPNO	153.373	100%	206.874	100%	3,8%	226.750	148%	1,5%	236.650	100%	1,7%

Izvor: Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022. – 2025. godine s akcionim planom za podatke od 2011. do 2025. godine, Procjena autora: Model rasta do 2030. odine

PROSTORNO FUNKCIJSKO STRUKTURIRANJE TURISTIČKIH PROSTORA

TURISTIČKI KLASTERI :

1. Ulcinj sa Adom Bojanom
2. Barska rivijera sa Skadarskim jezerom
3. Budvanska rivijera
4. Bokokotorski zaliv
5. Prijestonica Cetinje
6. Glavni grad sa Centralnom regijom
7. Bjelasica, Komovi i Prokletije
8. Durmitor i Sinjajevina sa rijekama Tarom i Pivom

TURISTIČKE ZONE

Primorski region

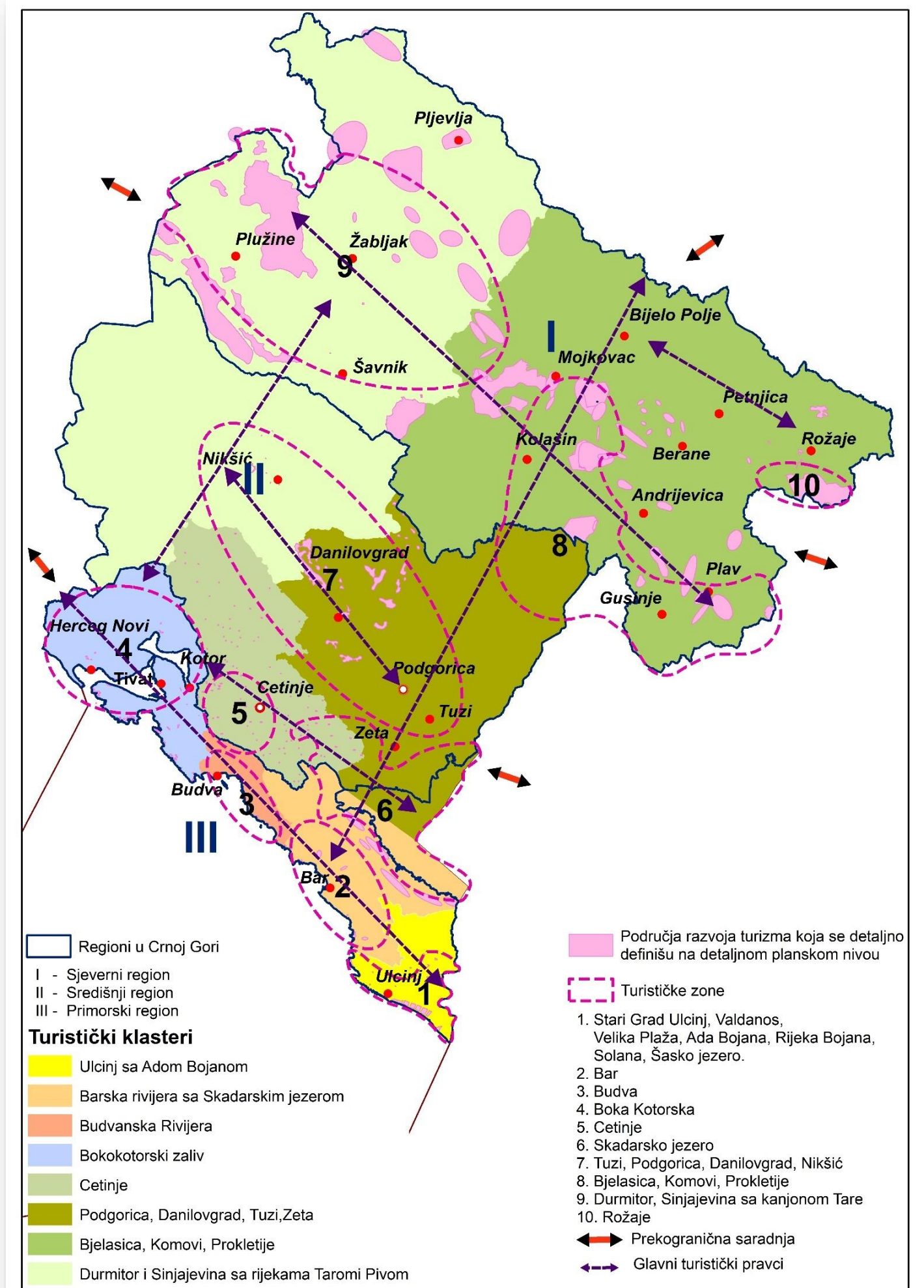
1. ZONA ULCINJ - Podzone Velika Plaža i Ada Bojana, Stari Grad Ulcinj, Valdanos, Ulcinjska Solana (zaštićeno područje), Briska Gora, Šasko jezero, ruralno zaleđe;
2. ZONA BAR - Podzona Barska rivijera. Stari Bar, Ruralno zaleđe sa obalom Skadarskog jezera
3. ZONA BUDVA - Podzona Budvanska rivijera, Stari Grad Budva, Ruralno zaleđe
4. ZONA BOKA KOTORSKA - Podzone: Područje Kotorsko risanskog zaliva pod zaštitom UNESCO, dio Vrmca, Tivatska rivijera, Luštica, Hercegovska rivijera, Orijen...

Središnji i region

5. ZONA CETINJE - Podzone: NP Lovćen, Prijestonica Cetinje
6. ZONA SKADARSKOG JEZERA - NP Skadarsko jezero
7. SREDIŠNJA ZONA – Podzone; Podgorica, Zeta, Tuzi, Danilovgrad, Nikšić

Sjeverni region

8. ZONA PROKLETIJE, BJELASICA, KOMOVI – Podzone: NP Prokletije, NP Biogradska gora, Park prirode Komovi
9. ZONA DURMITOR I SINJAJEVINA SA KANJONOM TARE – Podzone Park prirode Piva, NP Durmitor, ruralno područje Pljevlja, Sinjajevina; (opštine Žabljak, Pljevlja, Plužine i Šavnik)
10. ROŽAJE – podzone: Hajla, Štedim, Rusolija, Rožaje

RAZVOJ POLJOPRIVREDE - PROIZVODNJA VISOKE PRIRODNE VRIJEDNOSTI

OSNOVNI DUGOROČNI CILJEVI RAZVOJA CRNOGORSKE POLJOPRIVREDE:

- Gazdovanje poljoprivrednim resursima na dugoročno održiv način, uz očuvanje životne sredine;
- **Obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane**, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena;
- Unapređivanje životnog standarda seoskog stanovništva i **sveobuhvatni program razvoja sela** uz očuvanje tradicionalnih vrijednosti;
- **Jačanje konkurentnosti proizvođača hrane.**

POSEBNI CILJEVI U RAZVOJU POLJOPRIVREDE CRNE GORE U NARENDIH 10/20 GODINA:

- **Zaštita postojećeg potencijala poljoprivrednog zemljišta od dalje degradacije ili pretvaranja u građevinsko zemljište,**
- **Aktiviranje nekorišćenog poljoprivrednog zemljišta** i povećanje površina poljoprivrednog zemljišta za korišćenje,
- **Povećanje obima poljoprivredne proizvodnje do nivoa optimalnog** i dugoročno održivog korišćenja raspoloživih resursa,
- **Smanjenje uvozne zavisnosti**, naročito u sektoru proizvodnje voća, povrća, mlijeka i mesa;
- **Unapređenje organske proizvodnje** u svim oblastima,
- **Unapređenje sveukupnih uslova života na selu**, kako bi se zaustavio trend dalje depopulacije, crnogorskog sela, (*dobra putna infrastruktura, škole, ambulante i drugi sadržaji*),
- **Pružanje turističkih i ugostiteljskih usluga direktno na farmi**, posebno turistička valorizacija i očuvanje katuna,
- Čvrsto **povezivanje primarnih proizvođača sa prerađivačima i turizmom** i plasman tradicionalnih proizvoda (vertikalno povezivanje),
- Stvaranje većih robnih proizvođača i **udruživanje malih proizvođača u asocijacije radi zajedničkog nastupa na tržištu** (*horizontalno povezivanje*)...

ŠUMARSTVO - PLANSKE MJERE

- **Stabilan i održiv sistem upravljanja šumama,**
- **Sistemske mjere,** u srednjeročnom periodu **do 2030.** povećati broj radnih mjesta u šumarstvu i drvoprerađivačkom sektoru, razvojem poluproizvoda i finalne proizvodnje.
- **Kontrolisana povećana privredna aktivnost** - doprinjeće razvoju seoskih i nerazvijenih područja,
- U dugoročnom periodu do 2040.g. u šumarstvu i drvoprerađivačkom sektoru, obezbijediti stabilan i održivi kontinuitet prihoda i produkcije.
- **Obnoviti i izvršiti mjere njege** površina uništenih i oštećenih šumskim požarima, degradiranih visokih šuma koje su nesavjesnim radom i bespravnom sječama devastirane, **i rekonstruisati 50% privrednih izdanačkih šuma.**
- Intenziviranje obnove zrelih i prezrelih šuma, prevođenje izdanačkih šuma u visoke, optimizaciju njege šuma i povećanje šumovitosti
- **Izgraditi i rekonstruisati putnu mrežu u privrednim šumama.** *(Unapređenjem putne infrastrukture pojeftinjuju se mjere njege i korišćenje šuma. Stvaraju se preduslovi za veći stepen korišćenja biomase, a povećava se profit od drveta i stvaraju uslovi za efikasniju protivpožarnu zaštitu, bolji uslovi za život u ruralnim područjima kao i razvoj ekoturizma, dok bi se povećanjem prirasta povećao i nivo godišnjeg vezivanja ugljenika).*
- **Povezivanje šumarstva i energetike kroz korišćenje obnovljivih izvora energije - drvena biomasa,**
- **Razvoj i mjere za unapređenje drvne industrije,**

STRUKTURA PROSTORNOG RAZVOJA

Legenda	
Granice Granica PPCG — Granica Crne Gore — Granice susjednih država — Granica opština ↻ Prekogranična saradnja Razvojni koridori — Istočni koridor — Središnji koridor — Primorski koridor — Sjeverni koridor — Zapadni koridor — Istočni koridor - krak — Središnji koridor - krak - - - - - Istočni koridor - sekundarna veza - - - - - Zapadni koridor - sekundarna veza Površine naselja ■ Građevinsko područje naselja - gradske površine ■ Građevinsko područje naselja - seoske površine	Mreža naselja ● Centar državnog značaja ● Državni centar posebnog značaja ● Centar regionalnog značaja ● Centar opštinskog značaja ● Značajni lokalni centar ● Lokalni centar Planske zone A1 Šavnik - Plužine A2 Durmitorska zona - Žabljak A3 Pljevlja A4 Gornje i Srednje Potarje: Kolašin - Mojkovac A5 Bijelo Polje A6 Plavsko polimska A7 Rožaje B1 Nikšić B2 Cetinje B3 Podgorica, Tuzi, Danilovgrad, Zeta B4 Skadarsko jezero C1 Boka Kotorska C2 Budva C3 Bar-Ulcinj Privredni razvoj ● Razvoj turizma ✕ Aktivni rudnik ● Izvori - fabrike voda ✕ Ležište ■ Obradive poljoprivredne površine
Saobraćajna infrastruktura ■ Intermodalni terminal ✈ Međunarodna vazdušna luka ✈ Ostale vazdušne luke ✈ Letjelišta — Željeznička pruga - Postojeća - - - - - Željeznička pruga - Plan — Autoput, postojeći — Autoput, planirani — Brza saobraćajnica, plan — Koridor brze saobraćajnice - sjever, planirani — Magistralni put, postojeći — Magistralni put, planirani Upravljanje otpadom ■ Regionalna deponija - postojeća ■ Reciklažni centar - postojeći ■ Reciklažno dvorište - postojeće ■ Pretovarna stanica - postojeća ■ Regionalna deponija - plan ■ Reciklažni centar - planirano ■ Reciklažno dvorište - planirano ■ Pretovarna stanica - Plan	Razvoj infrastrukture Elektroenergetska infrastruktura ✕ Termoelektrana ✕ Hidroelektrana ✕ Vjetroelektrana ✕ Solarna elektrana ■ Zone planiranih solarnih elektrana ■ Zone planiranih vjetroelektrana — DV 110 kV - Postojeći — DV 110(35)kV - Postojeći — DV 2x110 kV - Postojeći — DV 220 kV - Postojeći — DV 400 kV - Postojeći — DV 2x400 kV - Postojeći — DV 110 kV - Plan — 2x110 kV - Plan — DV 400 kV - Plan — DV 400 kV i 110 kV - Plan Vodosnabdijevanje ● Izvorišta — Regionalni vodovod ■ 1 zona ■ 2 zona ■ 3 zona

Namjena mora	
Pomorski saobraćaj ■ Plovni put u Boki Kotorskoj ■ Plovni put na otvorenom moru ■ Prilazni putevi — Trajekt ■ Luke Teritorijalna podjela mora ■ Unutrašnje vodo ■ Teritorijalno more ■ Epikontinentalni pojas Obalne linije — Granica Morskog dobra — Linija odmaka 100 m — Linija odmaka 1000 m — Linija obala	Marikultura i ribarstvo ● Lokacije marikulture ● Ribarske poste ■ Pogodne lokacije uzgajališta školjki ■ Marikultura otvoreno more Mineralne sirovine ■ Eksploatacija blata ● Istraživanje - bušotine ■ Blokovi za istraživanje ugljovodnika Podmorska infrastruktura — Podmorski cjevovod — Podmorski kabal ■ Vojna upotreba
Zaštićena područja prirodne i kulturne baštine	
Zaštićena područja prirode ● Nacionalni park ● Park prirode ● Posebni rezervat prirode ● Predio izuzetnih odlika ● Spomenik prirode ● Strogi rezervat prirode ■ Nacionalna zaštićena područja prirode Potencijalna zaštićena područja prirode ● Morska zaštićena područja—preliminarna identifikacija za istraživanje morskih staništa i značajnih vrsta/izrada studije zaštite ● Nedefinisana kategorija ● Park prirode ● Predio izuzetnih odlika ● Spomenik prirode ● Strogi rezervat prirode ■ Potencijalna zaštićena područja prirode	Međunarodno zaštićena područja ■ Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotor-UNESCO ■ Slivno područje Tare, Svjetski rezervat biosfere MAB -UNESCO ■ Zaštitna zona prirodno i kulturno-istorijskog područja Kotor ● UNESCO - Stećci: Grčko groblje (Plužine-Šćepan Polje), Bare Žugića, Grčko groblje (Novakovići) ● UNESCO Venecijanska utvrđenja od XVI do XVII vijeka - Kotor tvrđava Kulturno istorijske cjeline i podmorska kulturna baština ■ Kulturno istorijske cjeline - Stari grad ● Lokalizeti podmorske kulturne baštine

VIZIJA RAZVOJA, IMPLEMENTACIJA PLANA I FAZE REALIZACIJE

Izvod iz vizije razvoja:

- **Ostvarenjem sektorskih ciljeva razvoja**, Crna Gora će u planskom periodu biti saobraćajno dostupna, energetska nezavisna, sa uređenijim urbanim i ruralnim naseljima, ekonomski razvijena država na Balkanu, koja će razvijati dobre ekonomske i kulturne odnose sa zamljama u regionu i Evropi.
- **Prepoznavanjem slabosti i ograničenja** u svim oblastima djelovanja, sa nivoa institucija, pristupiće se odgovorno njihovom rješavanju.
- Crna Gora će **slijediti nacionalne i savremene evropske principe**, sa ciljem da postane ekonomski prosperitetna, ekološki čista, ambijentalno privlačna država za život i nova investiciona ulaganja.
- Nakon donošenja plana, **institucionalno će pratiti implementaciju svih usvojenih planskih ciljeva** kroz detaljnu plansku dokumentaciju i u skladu sa zakonskim rješenjima obezbjediti realizaciju plana.

U svim sektorima predlažu se prioriteta razvoja i faze realizacije:

1. Faza intenzivnog razvoja i stroge kontrole zaštite prirode i životne sredine (pokretanja ključnih razvojnih projekata u svim sektorima) – inicijalni period
2. Faza finalizacije započetih projekata i nadogradnje – harmonizacije
3. Faza završetka planiranih projekata - zrela faza razvoja i ostvarenja planske vizije

GRAFIČKI DIO

Analiza postojećeg stanja

- Topografska podloga
- Administrativna podjela i položaj u okruženju
- Hipsometrijska karta
- Nagib terena
- Ekspozicije terena
- Ekspozicije terena
- Geološke karakteristike
- Mineralne sirovine
- Hidrogeološke karakteristike
- Pedološke karakteristike
- Seizmološke karakteristike 1
- Seizmološke karakteristike 2
- Klimati
- Klimatske karakteristike Snijeg
- Klimatske karakteristike Tmax
- Klimatske karakteristike Tmin
- Šume
- Regionalizacija predjela
- Postojeća mreža naselja
- Namjena površina - postojeće stanje

Infrastruktura (postojeća/planirana)

- Saobraćajna mreža
- Elektroenergetska infrastruktura
- Elektrokomunikaciona infrastruktura
- Infrastruktura - Vodosnabdijevanje
- Zaštita prirodne baštine

Planski dio

- Zastita prirodne i kulturne bastine na podrucju mora
- Zaštita kulturne baštine
- Namjena mora
- Namjena površina
- Mreža naselja i razvoj funkcija
- Planske zone i razvojni koridori
- Ograničenja i potencijalni konflikti
- Stanovništvo i mreža naselja
- Urbanizacija
- Upravljanje otpadom
- **Sintezna karta - Mreža naselja, saobraćajnih tokova i infrastrukturnih sistema**
- **Sintezna karta - Planirana namjena površina, zaštita prostora, privredne djelatnosti**
- **Struktura prostornog razvoja Crne Gore**